

La recerca i els estudis sobre comunicació a Catalunya. Estat de la qüestió (2007 i 2008)

Miquel de Moragas i Spà
Marta Civil i Serra
Núria Reguero i Jiménez
Ramon G. Sedó

Institut de la Comunicació
(Universitat Autònoma de Barcelona)

Aquest capítol ofereix una panoràmica sobre la producció de la recerca en comunicació a Catalunya, especialment l'acadèmica, durant els anys 2007 i 2008, en el context de les polítiques de recerca catalanes, espanyoles i europees, i fa referència a la programació dels estudis universitaris, les tesis doctorals i les publicacions d'autors catalans a les principals revistes nacionals, estatals i internacionals especialitzades en comunicació. També es recullen prop de 70 llibres i monografies seleccionats pel Portal de la Comunicació InCom-UAB. S'analitza tota aquesta producció i se'n valora el creixement quantitatiu, però també se n'assenyalen els punts crítics, les llacunes i els límits des del punt de vista de la competitivitat i l'excel·lència.

**La situació actual
que travessa
l'educació
superior catalana
i espanyola amb
l'aplicació del
Pla de Bolonya
posa al descobert,
precisament, la
manca de política
de coordinació
davant la
multiplicació de
l'oferta formativa**

1. Introducció

En l'edició anterior d'aquest informe donàvem compte del creixement en l'oferta dels estudis de comunicació a Catalunya. Aquest procés ha experimentat una acceleració en el nou bienni, però no es poden relatar iniciatives tendents a coordinar i afavorir les sinergies entre totes aquestes activitats. La situació actual que travessa l'educació superior catalana i espanyola amb l'aplicació del Pla de Bolonya posa al descobert, precisament, la manca de política de coordinació davant la multiplicació de l'oferta formativa. Els mecanismes d'avaluació d'aquestes iniciatives tenen en compte les propostes individuals de cada centre, sense considerar, com seria desitjable, el conjunt del context universitari català.

La gran majoria d'universitats catalanes ha optat per programar una àmplia oferta de graus en comunicació (nou Pla de Bolonya), que repeteixen o complementen les clàssiques tres titulacions (fins ara llicenciatures) de Periodisme, Comunicació Audiovisual, i Publicitat i Relacions Públiques (vegeu la taula 1). És probable, doncs, que el curs 2010-2011, quan es completi la implantació de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) als 46 països europeus implicats –més enllà dels 27 estats membres de la Unió Europea–, s'imparteixin a Catalunya prop de 30 graus universitaris diferents en comunicació. En aquest nou context, la coordinació entre centres per compartir recursos i afavorir la complementarietat es converteix en un objectiu que depassa l'àmbit acadèmic i afecta les mateixes polítiques de comunicació a Catalunya, per la transcendència que ha d'atorgar-se a la formació i la recerca.

Aquesta descoordinació també pot afectar la recerca sobre comunicació, que busca un espai dins dels plans de recerca estratègics impulsats pels governs d'àmbit nacional, estatal i europeu, i que ha estat poc potenciada amb relació a altres disciplines de les ciències socials com l'economia, les ciències jurídiques, la psicologia o l'educació.

2. La delimitació del camp d'estudi de la comunicació

L'actual interès des de Catalunya per l'anàlisi del paper dels mitjans de comunicació en els canvis socials, culturals o polítics es caracteritza per la pluridisciplinarietat. De fet, són diverses les disciplines des de les quals s'aborden els fenòmens comunicatius: començant per la sociologia, camp on se centren la majoria d'estudis, fins a l'economia, la història o la semiòtica.

En la present recerca partim de la delimitació del camp d'estudi de la comunicació proposat per l'expert Daniel E. Jones, que la considera en un sentit ampli, en les seves dimensions humana, social i de masses. Aquest autor aborda els estudis de comunicació des del vessant social, amb relació als mitjans i serveis comunicatius, a través dels quals distingeix l'estudi de mitjans de comunicació, premsa, radiodifusió, televisió, Internet, cinema, publicitat, llibres, còmics i humor, fonografia, fotografia, vídeo, videojocs, telecomunicacions, màrqueting,

disseny gràfic, documentació, relacions públiques, propaganda política, comunicació humana i comunicació social. Paral·lelament, relaciona les disciplines i especialitats científiques que han estat més utilitzades per analitzar els fenòmens comunicatius (historiografia, semiòtica, lingüística, sociologia, estètica, tecnologia de la informació, periodística, ciència política, economia, medicina, pedagogia, dret, literatura, psicologia, antropologia, teoria de la comunicació, ètica i filosofia) (JONES, 2007: 280-281).

A partir d'aquestes premisses, hem tingut en consideració la recerca que fa referència de manera explícita o implícita a les ciències de la comunicació, les polítiques de comunicació, els mitjans (premsa, ràdio, televisió, Internet) i els processos socials i culturals en els quals participen, així com la industrialització de la cultura o la llengua i els mitjans. L'anàlisi crítica del discurs o les estratègies corporatives i d'identitat empresarial també hi han estat incloses, així com els processos i usos socials relacionats amb les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) (*e-learning*, *e-commerce*, etc.). Tanmateix, no hem considerat les recerques des dels àmbits científics de la psicologia cognitiva ni del llenguatge o de la comunicació interpersonal, ni tampoc les "noves tecnologies", si es tracten des del punt de vista de les enginyeries.

3. Els actors de la recerca

Tal com recollíem en l'anterior edició d'aquest informe, la recerca en comunicació està impulsada bàsicament per dos nuclis d'actors diferenciats: els investigadors –sobretot acadèmics– que duen a terme la seva pròpia recerca (bàsica o aplicada) amb finançament directe o sense, i que difonen els seus resultats a través de llibres, articles a revistes especialitzades o ponències i comunicacions a congressos; i les institucions o empreses que encarreguen recerques –sobretot aplicades– a través de convenis o contractes que sovint comporten el compliment de clàusules de confidencialitat o una difusió restringida dels resultats.

3.1. Els professors investigadors universitaris

El bienni 2007-2008, el sector acadèmic segueix sent el principal motor generador de la investigació en comunicació a Catalunya, amb quatre grups d'actors destacats ja definits en l'informe de 2005-2006: els professors investigadors de departaments especialitzats en comunicació; els professors investigadors de departaments de ciències socials i humanitats interessats en diversos àmbits de la comunicació; els estudiants de doctorat d'aquests diversos departaments, i els instituts i centres universitaris que impulsen recerca en equip.

La necessitat de demostrar la producció científica i aconseguir l'acreditació de mèrits per part dels professors i investigadors no estabilitzats a la universitat ha fomentat, durant el bienni 2007-2008, un augment de l'esforç dels investigadors per intentar difondre els resultats de les seves recerques a congressos internacionals i a revistes especialitzades, que utilitzen generalment un procés de selecció anomenat *cec* (amb un equip que, sense conèixer la identitat de l'autor o els autors, avalua l'interès de la recerca pel seu contingut innovador i les seves aportacions).

La necessitat de demostrar la producció científica i aconseguir l'acreditació de mèrits per part dels professors i investigadors no estabilitzats a la universitat ha fomentat, durant el bienni 2007-2008, un augment de l'esforç dels investigadors per intentar difondre els resultats de les seves recerques a congressos internacionals i a revistes especialitzades

X El període 2007-2008 ve marcat per tres esdeveniments: la creació de l'Associació Espanyola d'Investigació de la Comunicació (AE-IC), la celebració a Barcelona de la 2a. Conferència Europea de Comunicació de l'European Communication Research and Education Association (ECREA), i la continuïtat de la tasca de la Societat Catalana de Comunicació (SCC)

Aquest esforç però, no s'ha traduït directament en un gran augment de la presència catalana a revistes internacionals, com podrem veure en l'apartat dedicat a les publicacions periòdiques especialitzades durant el bienni estudiat. En canvi, sí que observem un augment a les revistes llatinoamericanes i espanyoles, especialment de la producció científica en equip, és a dir, d'un major nombre d'investigadors participants. Aquesta tendència generalitzada a dedicar més esforços a la difusió de la investigació coincideix, com veurem en l'apartat sobre polítiques de recerca en comunicació, amb l'interès de la Unió Europea, el Govern espanyol i el Govern català d'impulsar iniciatives que permetin una major divulgació de la recerca que s'està duent a terme amb finançament públic. Concretament, es pretén aconseguir una millor "comunicació de la ciència" entre els experts i també a la societat.

3.2. Les associacions científiques i altres activitats especialitzades

El període 2007-2008 ve marcat per tres esdeveniments: la creació de l'Associació Espanyola d'Investigació de la Comunicació (AE-IC), que es converteix en la principal associació acadèmica d'àmbit estatal; la celebració a Barcelona de la 2a. Conferència Europea de Comunicació de l'European Communication Research and Education Association (ECREA), el mes de novembre de 2008 –el congrés especialitzat en comunicació de majors dimensions a escala europea, que se celebra cada dos anys–, i la continuïtat de la tasca de la Societat Catalana de Comunicació (SCC), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC).

L'Associació Espanyola d'Investigació de la Comunicació (AE-IC) té per finalitat potenciar la investigació en comunicació en el conjunt de la política científica, facilitar la cooperació i les xarxes d'intercanvi d'informació entre investigadors i establir una política de cooperació amb associacions internacionals d'investigació, sobretot amb les especialitzades en comunicació d'àmbit europeu i iberoamericà. Constituïda formalment en el marc del congrés internacional fundacional: "I+C. Investigar la Comunicació", celebrat a Santiago de Compostel·la del 30 de gener a l'1 de febrer de 2008, va elegir com a primer president el catedràtic de comunicació i director de l'InCom-UAB, Miquel de Moragas i Spà.¹ La 2a. Conferència Europea de Comunicació de l'European Communication Research and Education Association (ECREA), dedicada a les polítiques de comunicació i cultura a Europa –i organitzada per l'Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona (InCom-UAB), la Facultat de Ciències de la Comunicació (UAB) i la Fundació UAB, a Barcelona, del 25 al 28 de novembre de 2008–, va aconseguir una participació rècord de 975 congressistes procedents de 55 països i un total de 759 comunicacions.

També cal destacar l'activitat duta a terme per la Societat Catalana de Comunicació (SCC), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), amb la revista especialitzada *Treballs de comunicació*, i els congressos d'associacions temàtiques celebrats a Catalunya, com el II Congrés Nacional de la Unió Llatina d'Economia Política de la Informació, la Comunicació i la Cultura (ULEPICC), el mes de novembre de 2008, coincidint amb el congrés europeu d'ECREA. A més, la Societat Catalana de Comunicació va participar en la programació d'activitats del congrés d'ECREA de 2008.

1. Per a una informació més detallada, vegeu el web de l'AE-IC: <<http://www.ae-ic.org>>

Que Catalunya aculli congressos d'associacions científiques internacionals fomenta que hi participin més acadèmics catalans i espanyols, i permet augmentar-ne la presència en els organismes de presa de decisions d'aquestes associacions científiques, una de les mancances que detectàvem en l'informe anterior.

Entre les activitats per a la coordinació i la difusió de la recerca en comunicació també destaca la tasca duta a terme per la Càtedra UNESCO de Comunicació InCom-UAB, que durant el bienni 2007-2008 ha organitzat conferències i seminaris de reconeguts experts, com l'analista de política i mitjans de comunicació Daniel Hallin, el teòric de la comunicació Jesús Martín Barbero o l'expert en polítiques audiovisuals Peter Humphreys.

Cal destacar, també, l'activitat de potenciació de la recerca del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC), amb l'*Informe sobre l'audiovisual a Catalunya*, que cada any presenta al Parlament de Catalunya; els premis CAC a la investigació sobre comunicació audiovisual; ajuts a projectes de recerca; convenis i acords de col·laboració amb universitats, centres de recerca, investigadors i entitats, i la revista científica *Quaderns del CAC*, de periodicitat quadrimestral.

4. Els estudis universitaris de comunicació

A les universitats catalanes, el bienni 2007-2008 ha estat marcat per la planificació dels nous cursos acadèmics que hauran d'implementar l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), l'anomenat "Pla de Bolonya".² Els nous plans d'estudis es caracteritzen per un format més participatiu en la formació de grau (quatre anys) i una nova estructura per als màsters i doctorats.³ Malgrat que caldrà esperar per analitzar l'aplicació de la nova llei, veus crítiques s'han alçat denunciant la restricció de beques i l'augment dels costos de matriculació, especialment dels màsters, que pot comportar l'aplicació del pla. A causa d'aquesta i altres raons, el Pla de Bolonya ha estat objecte de fortes polèmiques per part d'un sector d'estudiants i professorat, fet que ha interromput diverses vegades el curs acadèmic 2008-2009.

El bienni 2007-2008 s'ha caracteritzat, doncs, per l'entrada en vigor d'una nova legislació universitària (Llei Orgànica 4/2007, de 12 d'abril, per la qual es modifica la Llei Orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. BOE, 13-4-2007) que ha de permetre l'adaptació i l'adequació de l'Estat espanyol a l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES).

En compliment d'aquesta llei, la tardor de 2007 es va aprovar el Reial Decret 1393/2007, de 29 d'octubre, que establia l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials a Espanya (BOE, 30-10-2007). Finalment, després de diverses gestions dels degans de Ciències de la Comunicació i de l'Associació Espanyola d'Investigació de la Comunicació (AE-IC), la "comunicació" va quedar incorporada a la llista de matèries de formació bàsica, dins de la branca de les ciències socials i jurídiques, al mateix nivell que l'antropologia, la ciència política, el dret, l'economia, l'educació, l'empresa, l'estadística, la geografia, la història, la psicologia i la sociologia.

2. Aquest pla fa referència a la Declaració de Bolonya, signada pels ministres d'Educació europeus el juny de 1999 a Bolonya (Itàlia), que estableix els criteris per a l'harmonització de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES). Aquest procés, que s'implantarà definitivament l'any 2010, consisteix bàsicament en l'adopció d'un sistema de titulacions fàcilment comparable basat en dos cicles (grau i postgrau) i l'establiment d'un sistema de crèdits que afavoreixi la mobilitat acadèmica. Font: *Declaració conjunta dels ministres europeus d'Educació reunits a Bolonya el 19 de juny de 1999* [En línia]: <http://www20.gencat.cat/docs/especials/Pla%20de%20bolonya/enllacosInteres/arxius/decl_Bolonya1999.pdf> [Consulta: març de 2009].

3. Els estudis de grau –les actuals diplomatures i llicenciatures– i de postgrau –títols de màster i de doctor– conformen la nova estructura de l'educació superior segons la regulació europea. El màster de títol oficial s'obté amb la superació d'un pla d'estudis de caràcter oficial, amb validesa a tot l'àmbit estatal, i és l'única via d'accés als estudis de tercer cicle (doctorat). En canvi, els màsters de títol propi, vàlids a la comunitat autònoma de la universitat que els expedeix, no són homologables a escala estatal ni europea (vegeu el capítol "La recerca i els estudis sobre comunicació a Catalunya. Estat de la qüestió [2005 i 2006]" de l'*Informe de la comunicació a Catalunya 2005-2006*).

El curs 2008-2009, a Catalunya, 11 universitats catalanes –públiques i privades–, a través de 14 facultats i escoles universitàries, imparteixen estudis especialitzats en comunicació: són un total de 33 llicenciatures, 7 graus, 16 programes de doctorat diferents i 73 màsters especialitzats en comunicació

El mateix reial decret dotava les universitats de major autonomia en el disseny dels ensenyaments i títols de grau i postgrau, “sense la subjecció a l’existència d’un catàleg previ establert pel Govern, com fins ara era obligat” (BOE, 30-10-2007: 44037).

Pel que fa als estudis de comunicació, el procés d’harmonització europeu està suposant l’ampliació de l’oferta docent de les universitats catalanes, amb reiteració dels tres títols ja tradicionals de Periodisme, Comunicació Audiovisual, i Publicitat i Relacions Públiques. S’han incorporat, també, alguns graus nous, com el de Cinema i Televisió, proposat per la Universitat Ramon Llull (URL).⁴ Com avançàvem a la introducció, el bienni 2007-2008 s’ha caracteritzat per l’acceleració de l’oferta d’estudis universitaris en comunicació. Concretament, el curs 2008-2009, a Catalunya, 11 universitats catalanes –públiques i privades–, a través de 14 facultats i escoles universitàries, imparteixen estudis especialitzats en comunicació: són un total de 33 llicenciatures, 7 graus (un dels quals, el de Publicitat i Relacions Públiques de la UAB, en fase de prova pilot), 16 programes de doctorat diferents i 73 màsters especialitzats en comunicació, considerant els màsters oficials i propis de les diferents universitats (vegeu la taula 1). Aquestes dades revelen, si més no, una important demanda per part dels alumnes, en contrast amb altres estudis, sobretot d’humanitats, que veuen perillar la continuïtat.

Les 33 llicenciatures detectades es divideixen en 4 branques (Comunicació Audiovisual; Periodisme; Publicitat i Relacions Públiques, i Documentació). Caldrà veure en un futur si els graus que entrin definitivament en vigor es podran catalogar també dins aquestes categories o caldrà definir-ne de noves.

Es mantenen els mateixos estudis de llicenciatura del bienni 2005-2006, es comencen a implantar els estudis de grau (amb una prova pilot i 6 graus adaptats ja a l’EEES) i augmenta lleugerament l’oferta de programes de doctorat –es passa de 14 el curs 2006-2007 a 16 el curs 2008-2009. Amb relació a l’oferta específica de màsters oficials, cal matisar que ha crescut considerablement, ja que passa dels 7 del bienni anterior a 15, la majoria dels quals ja compleix la nova normativa europea (que permetrà, en alguns programes, poder obtenir els estudis de doctorat). Tanmateix, si ens fixem quantitativament en el conjunt de màsters oficials i propis en comunicació a Catalunya, es detecta una petita reducció de l’oferta respecte al bienni anterior, ja que passa de 76 a 73 (vegeu l’annex 2).

D’acord amb la Resolució de la Direcció General d’Universitats aprovada el 16 de juliol de 2008, sobre diversos aspectes relatius als ensenyaments de màster i doctorat en la nova ordenació universitària,⁵ a partir de l’1 d’octubre de 2009 no es podran iniciar programes de doctorat que segueixin la normativa del Reial Decret 778/1998.⁶ Això significa que els estudiants que ja hagin iniciat els estudis amb anterioritat a aquesta data podran continuar-los, però tenint en compte que el 30 de setembre de 2015 quedaran extingits definitivament i tots hauran de complir la normativa del Reial Decret 56/2005, de 21 de gener, pel qual es regulen els estudis universitaris oficials de postgrau (BOE, 25-1-2005).

El curs 2008-2009 és el primer en què les universitats de l’Estat imparteixen de manera progressiva estudis de grau oficials, tot i que hi ha universitats que han participat en plans pilot, com la UAB amb la implantació dels estudis de grau en Publicitat i Relacions Públiques.

4. Fins a l’entrada de l’EEES, els estudis de cinema no han estat oficials i homologats, sinó títols propis de centres adscrits a universitats.

5. Font: <http://derecho.unizar.es/doc/propuestas_doctorando/resolucion_16_072008.pdf> [Consulta: abril de 2009].

6. Reial Decret 778/1998, de 30 d’abril, pel qual es regula el tercer cicle d’estudis universitaris, l’obtenció i l’expedició del títol de Doctor i altres estudis de postgrau (BOE, 1-5-1998).

Taula 1. Estudis universitaris de comunicació a Catalunya (curs 2008-2009)^A

Universitat	Llicenciatures	Graus ^B	Doctorats	Màsters oficials	Màsters propis ^C
Universitats públiques					
UAB	- Comunicació Audiovisual - Periodisme - Publicitat i Relacions Públiques ^D - Documentació (2n. cicle)	- Publicitat i Relacions Públiques ^D	- Ciències de la Comunicació - Comunicació Audiovisual i Publicitat - Comunicació i Periodisme - Informació i Documentació en l'era digital <i>Relacionats:</i> - Percepció, Comunicació i Temps - Psicologia de la Comunicació: Interacció Social i Desenvolupament Humà	- Tecnologies Multimèdia (Vegeu: Estudis interuniversitaris)	26
UB	- Comunicació Audiovisual (2n. cicle) - Publicitat i Relacions Públiques - Documentació (2n. cicle)		- Art i Cultura dels Mèdia - Comunicació, Art i Educació - Informació i Comunicació en l'Era Digital	(Vegeu: Estudis interuniversitaris)	5
UdG	- Publicitat i Relacions Públiques	- Publicitat i Relacions Públiques		(Vegeu: Estudis interuniversitaris)	0
UdL	- Comunicació Audiovisual (2n. cicle)				0
UPF	- Comunicació Audiovisual - Periodisme (2n. cicle) - Publicitat i Relacions Públiques	- Comunicació Audiovisual - Publicitat i Relacions Públiques	- Comunicació Pública - Comunicació Social - Tecnologies de la Informació, la Comunicació i els Mitjans Audiovisuals - Teoria, Anàlisi i Documentació Cinematogràfiques	- Disseny i Comunicació - Estudis Avançats en Comunicació Social - Estudis de Cinema i Audiovisuals Contemp. - Interdisciplinari dels Mèdia i Sistemes Cognitius Interactius - TIC i els Mitjans Audiovisuals (Vegeu: Estudis interuniversitaris)	21
URV	- Periodisme (2n. cicle) - Publicitat i Relacions Públiques		- Comunicació		0
Universitat no presencial					
UOC	- Comunicació Audiovisual (2n. cicle) - Publicitat i Relacions Públiques (2n. cicle) - Documentació (2n. cicle)		- Societat de la Informació i el Coneixement	- Societat de la Informació i el Coneixement	3
Universitats privades					
UAO-CEU	- Periodisme - Publicitat i Relacions Públiques <i>Dobles llicenciatures</i> - Administració i Direcció d'Empreses i Publicitat i Relacions Públiques - Dret i Periodisme - Periodisme i Ciències Polítiques i de l'Administració - Publicitat i Relacions Públiques i Periodisme				0
UIC	- Comunicació Audiovisual - Periodisme (2n. cicle)		- Les Humanitats Avui: Educació, Comunicació i Empresa		0
URL	- Comunicació Audiovisual - Periodisme - Publicitat i Relacions Públiques	- Cinema i Televisió - Periodisme - Publicitat i Relacions Públiques		- Ficció en Cinema i Televisió. Producció i Realització - Periodisme Avançat. Reporterisme - Estratègia i Creativitat Publicitàries	3

La taula continua a la pàgina següent

Taula 1. Estudis universitaris de comunicació a Catalunya (curs 2008-2009) (Continuació)

UVic	- Comunicació Audiovisual - Periodisme - Publicitat i Relacions Públiques <i>Dobles llicenciatures</i> - Administració i Direcció d'Empreses i Publicitat i Relacions Públiques - Turisme i Publicitat i Relacions Públiques	- Comunicació Digital Interactiva - Comunicació i Gastronomia	0		
Estudis interuniversitaris					
Estudis Interuniversitaris		- Arts Visuals i Educació (UB-UdG-U. de Granada) - Gestió de Continguts Digitals (UB-UPF) - Innovació i Qualitat Televisives (de TV3) (UAB-UPF)	0		
TOTAL	Llicenciatures: 33	Graus: 7	Doctorat: 16	Màsters oficials: 15	Màsters propis: 58

^A Per a una informació més detallada sobre les universitats i els màsters, vegeu l'annex 1 i l'annex 2 d'aquest mateix capítol.

^B Els plans d'estudis de grau adaptats a l'Espai Europeu d'Educació Superior estan en procés de validació per part del Ministeri d'Educació.

^C Els màsters propis interuniversitaris s'han computat com a propis per a cadascuna de les universitats participants.

^D Prova pilot impulsada a la UAB des del curs 2003-2004, a través de la qual els alumnes obtenen una doble titulació: títol oficial i homologat de Llicenciatura en Publicitat i Relacions Públiques i títol propi de la UAB de Grau en Ciències de la Comunicació, branca Publicitat i Relacions Públiques. La primera promoció que va participar en aquesta prova pilot va finalitzar els estudis superiors el febrer de 2008. Font: Vicedegà de Docència, Professorat i Intercanvis de la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB, Daniel Tena (Comunicació personal, Bellaterra, 18 de març de 2009).

Font: Elaboració pròpia a partir de CUR-Directori d'Estudis Universitaris de la Generalitat de Catalunya [En línia]: <http://www10.gencat.cat/cur_wrcec>; SECRETARÍA GENERAL DEL CONSEJO DE COORDINACIÓN UNIVERSITARIA (2008); UAB [En línia]: <<http://www.uab.cat>>; UB [En línia]: <<http://www.ub.cat>>; UdG [En línia]: <<http://www.udg.edu>>; UdL [En línia]: <<http://web.udl.cat>>; UPF [En línia]: <<http://www.upf.edu>>; URV [En línia]: <<http://www.urv.cat>>; UOC [En línia]: <<http://www.uoc.edu>>; UAO-CEU [En línia]: <<http://www.uao.es>>; UIC [En línia]: <<http://www.uic.es>>; URL [En línia]: <<http://www.url.cat>>; UVic [En línia]: <<http://www.uvic.cat>> [Consultes: febrer i març de 2009], i la verificació feta pels autors a cada universitat.

7. Decisió ratificada per la Generalitat de Catalunya amb l'Ordre IUE/365/2008, de 21 de juliol, per la qual es crea la Facultat de Comunicació per segregació de la Facultat de Ciències Socials i de la Comunicació, la qual passa a denominar-se Facultat de Ciències Polítiques i Socials de la Universitat Pompeu Fabra (DOGC, 29-7-2008, p. 59431-59432).

8. Ordre IUE/442/2007, de 16 de novembre, per la qual es revoca l'adscripció de l'Escola Universitària de Ciències de la Comunicació de la Universitat de Girona i s'integren els estudis de llicenciatura en publicitat i relacions públiques a l'Escola Universitària de Turisme, que es transforma en Facultat de Turisme de la Universitat de Girona (DOGC, 3-12-2007, p. 51315). En l'informe anterior recollim la previsió de la UdG que l'Escola Universitària de Turisme es convertís en Facultat de Turisme i Comunicació, però finalment aquesta denominació no va prosperar i es va aprovar la de Facultat de Turisme.

Les facultats on s'imparteixen els estudis de comunicació també han estat objecte de canvi durant el bienni 2007-2008. Els antics Estudis de Comunicació de la Universitat Pompeu Fabra s'imparteixen a la nova Facultat de Comunicació (aprovada pel Consell Social de la UPF el 5 de març de 2008),⁷ ubicada al nou complex del Campus de la Comunicació-Poblenou, el desembre de 2008. D'altra banda, l'Escola Universitària de Turisme de la Universitat de Girona ha passat a denominar-se Facultat de Turisme coincidint amb l'inici de la llicenciatura de Publicitat i Relacions Públiques.⁸

També cal destacar que la Universitat Internacional de Catalunya, que imparteix estudis de comunicació audiovisual i periodisme a la Facultat d'Humanitats, ha sol·licitat a la Generalitat de Catalunya que aprovi la creació d'una Facultat de Comunicació (pendent d'aprovació en tancar aquest capítol).

5. Tesis doctorals sobre comunicació

Durant el període 2007-2008, hem pogut identificar un total de 54 tesis doctorals defensades a les universitats de Catalunya que imparteixen estudis oficials i homologats en comunicació (vegeu l'annex 3). En aquesta selecció hem considerat les tesis defensades als departaments de comunicació, però també, seguint la metodologia iniciada en l'edició anterior d'aquest informe, les defensades a altres departaments dels àmbits de les ciències socials i les humanitats, amb treballs que analitzen la comunicació d'una manera directa o indirecta des de diferents

disciplines com la sociologia (sociologia de la comunicació), el dret (dret de la informació) o les ciències polítiques (comunicació política i relacions internacionals). Tanmateix, no s'han incorporat tesis sobre catalogació tècnica des dels estudis de biblioteconomia i documentació, ni treballs d'enginyeria, a excepció dels que estudien les TIC des del punt de vista dels usos socials.

En els casos de les tesis defensades en departaments que no són pròpiament de comunicació, hem tingut en compte el títol del treball i, si la tesi està disponible a la base de dades TDX (Tesis Doctorals en Xarxa),⁹ les paraules clau o descriptors a partir de les quals el doctorand cataloga la seva pròpia obra.

Des del punt de vista quantitatiu, durant els anys 2007-2008 la Universitat Autònoma de Barcelona continua sent la institució en la qual es defensen més tesis doctorals sobre comunicació, amb 34 treballs; seguida per la Universitat Pompeu Fabra, amb 12; la Universitat Ramon Llull, amb 3, i la Universitat de Barcelona, amb 2 (vegeu la taula 2 per a les dades quantitatives i l'annex 3 per a la relació bibliogràfica completa de cada una de les tesis). Aquesta tendència segueix la del bienni anterior, amb una proporció semblant. Cal recordar que fins a principis dels anys noranta, la UAB era l'única universitat de Catalunya on s'impartien estudis oficials i homologats en comunicació de llicenciatura i doctorat. També es repeteix la tendència de les tesis defensades a departaments de ciències socials i humanitats que no són pròpiament de comunicació (9 sobre el total de 54).

Pel que fa a la temàtica de les recerques, en el període 2007-2008 segueix la tendència que detectàvem a l'anterior edició d'aquest informe, amb el predomini de recerques dedicades a l'anàlisi de cas, principalment des de tres perspectives: l'anàlisi del discurs o de contingut; l'anàlisi de les estratègies i rutines de producció, i la descripció històrica. També augmenten els estudis sobre comunicació institucional i responsabilitat corporativa (i en situacions de crisi); sobre comunicació per al desenvolupament, i sobre consum cultural i audiències. Així mateix, es percep un major interès per temes d'actualitat recent de Catalunya (com l'esfondrament d'un túnel al barri del Carmel de Barcelona, l'any 2005, o el tractament mediàtic de l'Estatut de Catalunya).

D'altra banda, s'observa una estabilització del nombre de tesis sobre les tecnologies de la informació i la comunicació amb relació a diversos fenòmens socials, sobre comunicació i educació, i també sobre publicitat. Així mateix es manté el nombre d'estudis que analitzen els mitjans de comunicació (premsa, televisió, cinema), i l'absència de tesis dedicades a la radiodifusió, detectada en l'anterior informe, es modifica amb un total de tres tesis defensades sobre ràdio durant el bienni estudiat.

Segueixen sent limitades les tesis dedicades a enfocaments teòrics o metodològics, i tampoc augmenten les tesis sobre polítiques de comunicació, un dels camps més estudiats des de l'àmbit de la recerca en comunicació a Catalunya, especialment durant les darreres tres dècades.

Des del punt de vista quantitatiu, durant els anys 2007-2008 la UAB continua sent la institució en la qual es defensen més tesis doctorals sobre comunicació, amb 34 treballs; seguida per la UPF, amb 12; la URL, amb 3, i la UB, amb 2

9. Creada l'any 1999, la base de dades TDX (Tesis Doctorals en Xarxa) és un dipòsit cooperatiu en format digital que conté tesis doctorals llegides a les universitats de Catalunya i altres comunitats autònomes. El doctorand autoritza, voluntàriament, l'accés a la seva tesi, i l'obra queda protegida per la llei de propietat intel·lectual vigent (per a més informació, vegeu el web de TDX: <<http://www.tdx.cat>>).

De les 54 tesis, 17 han estat escrites en català, 34 en castellà i 3 en anglès, amb la qual cosa se segueix la tendència de l'anterior període, però amb un lleu augment del castellà

Taula 2. Tesis sobre comunicació defensades a les universitats de Catalunya, per departaments (2007 i 2008)

Universitat	Departament/Institut	2007	2008	Total
UAB	Departament de Ciència Política i de Dret Públic	1	-	1
	Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat	8	10	18
	Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació	5	9	14
	Departament de Sociologia	1	-	1
UB	Departament de Biblioteconomia i Documentació	1	-	1
	Departament de Teoria Sociològica, Filosofia del Dret i Metodologia de les Ciències Socials	-	1	1
UPF	Departament de Ciències Polítiques i Socials	1	1	2
	Departament de Comunicació	-	6	6
	Departament de Dret	-	1	1
	Departament de Tecnologies de la Informació i les Comunicacions	1	-	1
	Departament de Traducció i Filologia	-	1	1
	Institut Universitari de Lingüística Aplicada	1	-	1
URL	Departament de Comunicació	3	3	6
TOTAL TESIS		22	32	54

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per les universitats que imparteixen estudis de comunicació a Catalunya (curs 2008-2009) i les bases de dades en línia TDX (Tesis Doctorals en Xarxa): <<http://www.tdx.cat>>, i TESEO (Base de Datos de Tesis Doctorales): <<http://www.micin.es/teseo/login.jsp>> [Consulta: maig de 2009].

Pel que fa als projectes, augmenten les tesis que es duen a terme en el marc de grups consolidats o projectes de recerca competitius finançats l'anterior bienni (dedicades a la percepció social de la violència en la ficció, les indústries culturals davant el canvi digital o la ficció televisiva com a referent d'identitat cultural, entre altres temes).

Si ens centrem en l'idioma en el qual han estat redactades les 54 tesis, 17 han estat escrites en català, 34 en castellà i 3 en anglès, amb la qual cosa se segueix la tendència de l'anterior període, però amb un lleu augment del castellà. Aquest fet es pot deure a l'augment d'estudiants estrangers que defensen la tesi doctoral en comunicació a universitats de Catalunya, que passa del 21% durant l'anterior període analitzat a l'actual 24%; aquests estudiants provenen majoritàriament de l'Amèrica Llatina (sobretot de Xile, Mèxic i el Brasil).

Finalment, com a novetat respecte al bienni anterior, destaca l'increment del nombre de tesis escrites per dones, que passa del 39% en el període 2004-2006¹⁰ al 54% en el bienni 2007-2008. Aquesta tendència pot estar motivada per l'augment progressiu d'estudiants femenines a les llicenciatures de ciències socials des de la dècada dels vuitanta (JONES, 2007: 278; COROMINAS, 2008), que a partir de mitjans de la dècada dels noranta es tradueix amb un augment de la presència femenina entre els alumnes que es matriculen a cursos de doctorat.

10. En l'informe anterior (2005-2006) es va incorporar la relació de tesis doctorals del període triennal 2004-2006, perquè les tesis de l'any 2004 no s'havien pogut incloure a l'*Informe de la comunicació a Catalunya 2003-2004* per motius de calendari.

6. Les polítiques de recerca en comunicació a Catalunya, Espanya i Europa

El bienni 2007-2008 ha estat un període molt actiu en l'àmbit de les polítiques de recerca a escala nacional, estatal i europea. S'han dissenyat els nous plans que marquen les línies estratègiques de futur i els àmbits que es prioritzaran, i es presta una atenció especial a la innovació i la transferència social del coneixement com a vies cap a la competitivitat i l'excel·lència investigadora.

A Catalunya, s'ha implantat el Pla de Recerca i Innovació 2005-2008 i s'ha aprovat el Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació (2008). A Espanya, ha finalitzat el Pla Nacional d'I+D+I 2004-2007 i ha entrat en vigor el nou Pla Nacional d'I+D+I, per al període 2008-2011. A escala europea, la resolució de les últimes convocatòries del sisè Programa Marc de la Unió Europea (2002-2006), l'any 2007, dona pas al setè Programa Marc (2007-2013), amb un enfortiment de l'estructura de les polítiques de recerca que han de permetre la creació d'un veritable Espai Europeu de la Recerca (*European Research Area*, ERA).

6.1. Catalunya: del Pla de Recerca i Innovació 2005-2008 al Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació (2008)

Amb l'inici del segon Govern tripartit, creat a partir de les eleccions catalanes el mes de novembre de 2006 i presidit pel socialista José Montilla, s'han reestructurat les competències de l'àmbit de les polítiques de recerca a Catalunya, que passen a dependre d'un departament de nova creació, el Departament d'Innovació, Universitats i Empresa, encapçalat pel conseller d'Esquerra Republicana Josep Huguet. Aquest departament acull competències dels anteriors Departament d'Educació i Universitats i Departament de Treball i Indústria, i incorpora, juntes per primera vegada a Catalunya, l'activitat universitària (ensenyament superior i recerca) i l'activitat empresarial.

Aquest nou departament hereta, entre les seves tasques, la implantació del Pla de Recerca i Innovació (PRI) 2005-2008, aprovat el 25 de gener de 2005 pel Consell Executiu de la Generalitat (CIRIT, 2005),¹¹ que té per missió "situar Catalunya en una posició avançada a Europa en el sistema de recerca i innovació" (CIRIT, 2005: 11). "És un dels principals instruments de la Generalitat per impulsar les activitats de recerca, desenvolupament i innovació en els sectors públic i privat, i per poder assolir l'objectiu d'inversió d'un 2,1% en recerca respecte al producte interior brut català l'any 2008" (VILALTA; CADEFEAU; PUIGDOMÈNECH; AYMERICH, 2005: 72). Aquest objectiu no s'ha pogut assolir encara, i la Generalitat de Catalunya, en el procés de revisió d'aquesta previsió, marcada pel context de l'actual crisi econòmica, pronostica arribar al 2% del PIB el 2010 i al 3% l'any 2017 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2008: 16).

Com a principal novetat respecte als anteriors tres plans d'investigació de Catalunya,¹² el Pla de Recerca i Innovació 2005-2008 incideix en la importància d'unir les polítiques de recerca, desenvolupament i innovació per crear sinergies que permetin la implicació de l'administració, la

A Catalunya, s'ha implantat el Pla de Recerca i Innovació 2005-2008 i s'ha aprovat el Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació (2008). A Espanya, ha finalitzat el Pla Nacional d'I+D+I 2004-2007 i ha entrat en vigor el nou Pla Nacional d'I+D+I, per al període 2008-2011. A escala europea, la resolució de les últimes convocatòries del sisè Programa Marc de la Unió Europea (2002-2006), l'any 2007, dona pas al setè Programa Marc (2007-2013)

11. El PRI 2005-2008 havia estat dissenyat l'any 2004, precisament pel Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (antecessor del Departament d'Educació i Universitats) i el Departament de Treball i Indústria, i coordinat pel Consell Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT).

12. I Pla de Recerca de Catalunya (1993-1996), II Pla de Recerca de Catalunya (1997-2000) i III Pla de Recerca de Catalunya (2001-2004).

X **Amb relació
a les línies
estratègiques,
el PRI 2005-2008
distingeix els
àmbits de les
ciències socials,
les humanitats,
les ciències,
les ciències
mèdiques i de la
salut, les ciències
de la vida, i les
enginyeries i
l'arquitectura,
però no aporta
una línia
estratègica
específica per a la
comunicació**

universitat i el sector empresarial per a una adequada transferència de coneixement al sector econòmic, social, cultural i tecnològic.

Amb relació a les línies estratègiques, el PRI 2005-2008 distingeix els àmbits de les ciències socials, les humanitats, les ciències, les ciències mèdiques i de la salut, les ciències de la vida, i les enginyeries i l'arquitectura, però no aporta una línia estratègica específica per a la comunicació. Per aquest motiu, a les convocatòries competitives, els investigadors hauran de presentar-se a les dels àmbits de les ciències socials i les humanitats.

Com a novetat, el PRI 2005-2008 incorpora un programa de foment i comunicació de la cultura científica i tecnològica, que recull la necessitat de transferir el coneixement i dotar de recursos i actuacions específiques que permetin difondre els resultats de les recerques a la societat, i augmentar la consciència de la població sobre “la importància del sistema català de ciència i tecnologia, tant per al futur econòmic del país com per a la vida quotidiana dels ciutadans” (CIRIT, 2005: 36).

A finals de 2007 va començar a gestar-se el Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació (PNRI), que finalment va ser signat el 21 d'octubre de 2008 pel Govern de Catalunya, els partits polítics amb representació parlamentària, totes les universitats catalanes i les principals organitzacions empresarials i sindicals (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2008).

El PNRI neix amb la voluntat d'assolir cinc reptes estratègics principals i tres reptes impulsors. En concret, defineix els reptes estratègics a partir de la terminologia específica següent: “capacitat (disposar del millor talent científic, innovador i emprenedor), empènyer (desenvolupar i mantenir una capacitat elevada per generar i valoritzar coneixement), estirar (innovar sistemàticament com a base de l'activitat productiva de l'acció pública i social), internacionalitzar (pensar, ser i fer globalment en recerca i innovació) i socialitzar (aconseguir que la societat catalana s'imbueixi de ciència, tecnologia i innovació)”. Amb relació als reptes impulsors, aposta per “orientar (focalitzar i prioritzar la recerca i la innovació), facilitar (adoptar una governança del sistema de recerca i innovació intel·ligent, eficient i eficaç) i invertir (invertir més i millor en recerca i innovació en l'àmbit privat i el públic)” (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2008: 8), i es planteja, així, l'horitzó de Catalunya 2020.

Tot i que inicialment la Generalitat havia previst que a finals de 2008 es podria presentar el nou Pla de Recerca i Innovació 2009-2013 (amb un augment de la durada, que faria coincidir-ne el final amb el del setè Programa Marc de la Unió Europea, d'acord amb la recomanació de la Comissió Europea als Governos estatals i autonòmics), la negociació del PNRI ha modificat aquesta previsió.¹³

Caldrà veure si finalment el pla que s'aprovi (previsiblement durant la tardor de 2009) prioritzarà algun camp de la comunicació i de quina manera es vertebrarà.

En l'àmbit de les polítiques de recerca a Catalunya també cal destacar l'elaboració del *Llibre Blanc de la Universitat de Catalunya*, a càrrec de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques, presentat el mes de juny de 2008 com a plataforma de coordinació entre les universitats, preocupades per posicionar la formació universitària, la recerca científica i la transferència de coneixement catalanes a nivell europeu i internacional. Es pretén “millorar la tasca de les universitats,

13. Font: Alba Puigdomènech, coordinadora tècnica del Consell Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT), i Kàtia Monés, de l'Àrea de Política, Coneixement i Cultura del CIRIT. Comunicació personal, 2 d'abril de 2009.

en particular, i del sistema, en conjunt” (ACUP, 2008: 13); per aquest motiu han creat el concepte “Universitat de Catalunya”, per convertir Catalunya en un espai universitari de referència al sud d’Europa.

6.1.1. Els grups consolidats de recerca de Catalunya

Entre les actuacions principals del desplegament del Pla de Recerca i Innovació 2005-2008, cal destacar la convocatòria competitiva de grups consolidats de recerca –un reconeixement de qualitat a l’activitat investigadora d’equips cohesionats, amb una extensa trajectòria– i de grups emergents. Aquesta convocatòria no està pensada, doncs, per reconèixer trajectòries acadèmiques individuals.

Del total de 932 grups que van ser distingits a la convocatòria de 2005, 587 van obtenir finançament directe. Per àmbits, 106 pertanyien a les ciències socials (equivalent a un 11,37%) i 144 a les humanitats (15,45%), 162 a les ciències (17,38%), 123 a les ciències mèdiques i de la salut (13,20%), 235 a les ciències de la vida (25,22%) i 162 a les enginyeries i arquitectura (17,38%) (AGAUR, 2005a, 2005b, 2005c i 2007).¹⁴ D’aquests, el PRI acredita 10 grups de recerca relacionats amb la comunicació: 7 de l’àmbit de les ciències socials i 3 de les humanitats.

Quantitativament, per universitats, la UAB va obtenir dos grups consolidats de recerca amb finançament i dos sense, a banda de dos grups emergents sense finançament; la UPF va obtenir un grup consolidat de recerca amb finançament i un grup emergent, també amb finançament; la UOC, un grup de recerca emergent sense finançament, i la UB, un grup de recerca consolidat amb finançament.

El novembre de 2008, el Departament d’Innovació, Universitats i Empresa va obrir la nova convocatòria de grups consolidats de recerca per al període 2009-2013, que està previst que es resolgui el juny de 2009. Dels grups presentats, 233 pertanyen a l’àmbit de les ciències socials i 223 al de les humanitats; sumats, suposen un 30% del total de grups presentats (MIQUEL I MARTÍ, 2009).

6.2. Espanya: del Pla Nacional d’I+D+I 2004-2007 al Pla Nacional d’I+D+I 2008-2011

El bienni 2007-2008 ve marcat per la fi del Pla Nacional d’I+D+I 2004-2007 i l’entrada en vigor del Pla Nacional d’I+D+I 2008-2011. A l’escenari polític, les eleccions generals de març de 2008 comporten una reestructuració del Govern, que torna a estar presidit pel socialista José Luis Rodríguez Zapatero. Les competències relatives a investigació es traspassen de l’aleshores Ministeri d’Educació i Ciència (MEC) al Ministeri de Ciència i Innovació (MICINN), de nova creació, sota la direcció de la ministra Cristina Garmendia. El període també té com a protagonista el debat sobre el nou projecte de la llei de la ciència i la tecnologia, la presentació de la qual està prevista per abans de l’estiu de 2009, i que teòricament ha de significar una coordinació entre el Govern espanyol i les comunitats autònomes en matèria política científica.

El Pla Nacional d’Investigació Científica, Desenvolupament i Innovació Tecnològica 2004-2007 va ser aprovat pel Consell de Ministres el 7 de novembre de 2003 (CICYT, 2003a i 2003b).¹⁵ Entre les activitats que depenen d’aquest pla destaquen les convocatòries anuals de

El novembre de 2008, el Departament d’Innovació, Universitats i Empresa va obrir la nova convocatòria de grups consolidats de recerca per al període 2009-2013, que està previst que es resolgui el juny de 2009. Dels grups presentats, 233 pertanyen a l’àmbit de les ciències socials i 223 al de les humanitats; sumats, suposen un 30% del total de grups presentats

14. Per a una informació més detallada sobre els diversos grups de recerca reconeguts relacionats amb la comunicació durant el període 2005-2008, vegeu el capítol “La recerca i els estudis sobre comunicació a Catalunya. Estat de la qüestió (2005 i 2006)” de l’*Informe de la comunicació a Catalunya 2005-2006*.

15. Per ampliar detalls sobre l’estructura, els programes i els subprogrames del Pla Nacional d’I+D+I 2004-2007 i sobre els projectes de comunicació finançats a tot Espanya, vegeu CIVIL I SERRA; REGUERO I JIMÉNEZ (2008).

Com a novetat, el Pla Nacional d'I+D+I 2004-2007 ha suposat la delimitació d'una àrea específica d'humanitats, ciències socials i econòmiques, en la qual queden emmarcats el Programa Nacional d'Humanitats i el Programa Nacional de Ciències Socials, Econòmiques i Jurídiques

Tanmateix, en les convocatòries dels projectes d'I+D els investigadors han d'adscriure la sol·licitud a un subprograma específic, sense que hi consti "comunicació"

projectes d'I+D, per dur a terme projectes de recerca per un període de tres anys.

Com a novetat, aquest pla ha suposat la delimitació d'una àrea específica d'humanitats, ciències socials i econòmiques, en la qual queden emmarcats el Programa Nacional d'Humanitats (HUM) i el Programa Nacional de Ciències Socials, Econòmiques i Jurídiques (SEJ). Cal recordar que, fins a l'anterior pla, finalitzat l'any 2003, els projectes vinculats a la comunicació social havien de presentar-se a través del Programa Nacional de Promoció General del Coneixement (PGC), una àrea d'investigació no orientada, multidisciplinària.

El Programa Nacional d'Humanitats està estructurat en 8 prioritats temàtiques, entre les quals hi ha "comunicació", i un total de 8 disciplines, segons l'ordre de catalogació següent: història; art, arquitectura i urbanisme; música; literatura; llengües; lingüística; comunicació, i filosofia i lògica. Paral·lelament, el Programa Nacional de Ciències Socials, Econòmiques i Jurídiques es basa en 6 prioritats temàtiques i 10 disciplines (ciències econòmiques; ciències jurídiques; ciència política; sociologia; geografia; antropologia social; ciències de l'educació; psicologia, biblioteconomia, i ciències de la comunicació) (CICYT, 2003b).

Tanmateix, en les convocatòries dels projectes d'I+D els investigadors han d'adscriure la sol·licitud a un subprograma específic, sense que hi consti "comunicació". Així, els projectes de comunicació han d'inscriure's o bé al Programa de Ciències Socials (subprogrames de ciències polítiques, economia, educació, geografia, ciències jurídiques, psicologia o sociologia) o bé al Programa d'Humanitats (subprogrames d'art, filologia, filosofia o història).

Amb l'entrada en vigor del següent Pla Nacional d'Investigació Científica, Desenvolupament i Innovació Tecnològica 2008-2011, aprovat pel Consell de Ministres el 14 de setembre de 2007, s'introdueixen alguns canvis estratègics importants. Tot i que el pla mantindrà una estructura "inalterable al llarg dels seus quatre anys de vigència", es preveu que els programes nacionals i les convocatòries "siguin objecte d'actualització anual amb motiu de noves necessitats o demandes dels actors del sistema" (CICYT, 2007: 157).

Es pretén superar un model de pla nacional estructurat en àrees temàtiques i substituir-lo per un model de pla "construït a partir de la definició dels instruments, en el qual aquests són la resposta de les Administracions Públiques als objectius estratègics i operatius fixats a l'Estratègia Nacional de Ciència i Tecnologia (ENCYT)".¹⁶ En conseqüència, el pla s'organitza en quatre grans àrees genèriques: Àrea de Generació de Coneixements i Capacitats; Àrea de Foment de la Cooperació en I+D; Àrea de Desenvolupament i Innovació Tecnològica Sectorial, i Àrea d'Accions Estratègiques.

Una atenció especial mereix l'Àrea de Foment de la Cooperació en I+D, que es proposa enfortir la cooperació entre l'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes a través de l'obertura de programes i convocatòries específics (dedicats a recursos humans, infraestructures, projectes/grups) a petició de les comunitats autònomes que ho sol·licitin. S'inicia, doncs, una nova relació de col·laboració entre administracions públiques.

16. Font: Web institucional del Pla Nacional d'I+D+I 2008-2011: <<http://www.plannacionalidi.es/plan-idi-public>> [Consulta: març de 2009].

6.2.1. Els projectes de recerca (I+D) competitius

En el període 2007-2008, del total de 1.638 projectes de recerca (I+D) finançats a través de les convocatòries competitives dels anys 2007 i 2008 en els programes de ciències socials i humanitats, hem pogut localitzar 82 projectes relacionats amb la comunicació (que suposen un 5% del total) (vegeu la taula 3 i l'annex 4). Aquesta selecció s'ha fet a partir de la resolució pública de les convocatòries, que aporta informació sobre el títol del projecte, l'investigador principal i el centre d'adscripció de la recerca (ja que no es pot accedir a informació complementària sobre la composició global de l'equip o la síntesi del projecte).

D'aquests 82 projectes relacionats amb la comunicació, 24 han estat concedits a equips d'investigació d'universitats catalanes, xifra que equival a un 1,4% sobre el total de projectes finançats i un 29% sobre el total de projectes de comunicació concedits a escala espanyola.

Taula 3. Projectes de recerca (I+D) de ciències socials i humanitats relacionats amb la comunicació concedits a universitats catalanes i espanyoles (2007 i 2008)

Projectes finançats a les convocatòries de la Secretaria d'Estat d'Universitats i Investigació els anys 2007 (Ministeri d'Educació i Ciència) i 2008 (Ministeri de Ciència i Innovació)				
Programa de Ciències Socials				
SUBPROGRAMES		Referents a comunicació		
(Total projectes concedits a Espanya)		Nombre de projectes	%	Concedits a Catalunya
Ciències Polítiques	29	5	17,2	2
Economia	222	7	3,1	1
Educació	106	9	8,4	2
Geografia	49	0	0,0	0
Dret	207	7	3,3	1
Psicologia	186	4	2,1	1
Sociologia	102	27	26,4	11
TOTAL	901	59	6,5	18

Projectes finançats a les convocatòries de la Secretaria d'Estat d'Universitats i Investigació els anys 2007 (Ministeri d'Educació i Ciència) i 2008 (Ministeri de Ciència i Innovació)				
Programa d'Humanitats				
SUBPROGRAMES		Referents a comunicació		
(Total projectes concedits a Espanya)		Nombre de projectes	%	Concedits a Catalunya
Art	78	6	7,6	2
Filologia	330	11	3,3	2
Filosofia	78	3	3,8	2
Història	251	3	1,1	0
TOTAL	737	23	3,1	6

Total de projectes d'I+D en ciències socials i humanitats: 1.638
Total de projectes relacionats amb la comunicació a Espanya: 82 (5%)
Total de projectes relacionats amb la comunicació a Catalunya: 24 (1,4%)

Font: Elaboració pròpia amb dades de la SECRETARÍA DE ESTADO DE UNIVERSIDADES E INVESTIGACIÓN (2006 i 2007) i MINISTERIO DE CIENCIA E INNOVACIÓN (2009): *Proyectos aprobados 2008* [En línia]. <<http://ciencia.micinn.fecyt.es/ciencia/jsp/plantilla.jsp?area=proyectosID&id=252>> [Consulta: febrer de 2009].

Tal com hem explicat anteriorment, les sol·licituds de projectes d'I+D de comunicació no tenen un epígraf específic en el procés de presentació de la sol·licitud i han de competir principalment a través dels programes de les ciències socials i les humanitats. Aquest fet evidencia

Del total de 1.638 projectes de recerca (I+D) finançats a través de les convocatòries competitives dels anys 2007 i 2008, 82 estan relacionats amb la comunicació. D'aquests, 24 han estat concedits a equips d'investigació d'universitats catalanes

El setè Programa Marc s'organitza en quatre grans subprogrames: *Cooperation* (per enfortir la cooperació entre països i agents); *Capacities* (per millorar les capacitats existents); *People* (per afavorir la mobilitat entre investigadors), i *Ideas-European Research Council* (per potenciar la creativitat i l'excel·lència)

17. Per a l'anàlisi dels projectes de recerca finançats pel sisè i el setè programes marc hem partit de la investigació de Marta Civil i Serra i Núria Claver López "Communication research in Europe (2002-2013). Analysis of the competitive projects approved by the European Union's 6th and 7th Framework Programmes" (2008). En aquest capítol considerem el sisè Programa Marc (2002-2006), tot i que finalitza el 2006, perquè la resolució de l'última convocatòria afecta projectes que tindran una durada mitjana de tres anys, entre 2006 i 2009, període que coincideix, en part, amb el bienni objecte d'aquest informe.

la dependència de la recerca en comunicació a altres àrees científiques, especialment la sociologia, les ciències polítiques o l'educació.

El bienni 2005-2006 detectàvem que, tot i aquesta dependència, la majoria de projectes de comunicació concedits es desenvolupaven des de departaments propis de comunicació. En canvi, el bienni 2007-2008 s'inverteix aquesta tendència i la recerca en comunicació realitzada des de departaments propis de comunicació es redueix a un 45% del total. La resta s'impulsa, entre d'altres, des de departaments de sociologia, educació i ciències polítiques, fet que confirma la pluridisciplinarietat dels estudis vinculats a la comunicació.

Amb relació al gènere, l'any 2007, 5 projectes estan dirigits per investigadors principals homes i 7 per dones, mentre que en els projectes de 2008 hi ha un total de 7 investigadors principals i 5 investigadores principals. L'equitat de gènere se situa al 50%, en aquest àmbit.

6.3. Europa: del sisè al setè programa marc (2002-2006, 2007-2013)

La Direcció General d'Investigació de la Comissió Europea és l'organisme competent en matèria comunitària de recerca, i en depèn l'Espai Europeu de Recerca (*European Research Area*, ERA), on queden inscrits els programes marc.

Paral·lelament a aquests programes marc, algunes direccions generals comunitàries obren convocatòries específiques de recerca, pròpies, sobre els seus àmbits d'especialització.

Quant als programes marc,¹⁷ el sisè s'estructura en dues grans àrees per integrar i potenciar la recerca, i una tercera àrea horitzontal, per estructurar l'Espai Europeu de Recerca. Posteriorment, el setè Programa Marc s'organitza en quatre grans subprogrames: *Cooperation* (per enfortir la cooperació entre països i agents); *Capacities* (per millorar les capacitats existents); *People* (per afavorir la mobilitat entre investigadors), i *Ideas-European Research Council* (per potenciar la creativitat i l'excel·lència).

Amb relació a la prioritització de la comunicació a les convocatòries europees, a partir del sisè Programa Marc s'introdueix la prioritat temàtica *Citizens and Governance in a Knowledge-based Society*, en concret, a la *Research Area 7 (New forms of citizenship and cultural identities)*, i un *thema* específic de comunicació, sota l'epígraf "*The European Public Sphere and the Media*".

L'aprovació de diversos projectes en aquest àmbit dins del sisè Programa Marc ha influït, possiblement, en el disseny de les línies estratègiques del setè Programa Marc, amb una major atenció i prioritització als projectes que tracten sobre comunicació.

A la convocatòria del setè Programa Marc, a la modalitat *Cooperation*, de ciències socioeconòmiques i humanitats, publicada el 3 de setembre de 2008, s'incorporen dos *topics* específics de comunicació a l'*activity 8.5 (The Citizen in the European Union)* –en concret, a l'*area 8.5.1 (Participation in citizenship in Europe)*. D'una banda, el *topic 5.1.1 (Independent media and democracy in Europe)*, que contempla que "els mitjans de comunicació independents són essencials per a les democràcies sòlides –i per a la transició cap a la democràcia–, ja que proporcionen informació que ajuda els ciutadans a jutjar les accions dels seus representants polítics i promouen una pluralitat de mirades" (EUROPEAN COMMISSION, 2008b: 19). De l'altra, el *topic 5.2.3 (Culture in the creation of a European*

space of communication), específic, que considera que “la circulació de cultura en totes les seves formes pot tenir conseqüències per al procés d’integració europea” (EUROPEAN COMMISSION, 2008b: 20).

“La introducció de dos *topics* específics en comunicació estan relacionats amb dos processos que tenen gran importància per poder avançar en la construcció d’una autèntica identitat europea. Per una banda un dels *topics* està relacionat amb l’aprofundiment de la democràcia i la pluralitat dels Estats Membres, finalitats per a les quals és imprescindible l’existència de mitjans de comunicació independents. L’altre procés és el de la creació d’un autèntic espai europeu de comunicació que transcendeixi tant les fronteres com les diferències lingüístiques i culturals. Tanmateix, la consecució d’un espai europeu de comunicació que permetés la circulació de la cultura tindria importants implicacions en el procés d’integració europea” (CIVIL I SERRA; CLAVER LÓPEZ, 2008: 7).

6.3.1. Els projectes de comunicació aprovats pel sisè i el setè programes marc

L’aproximació a la presència d’investigadors catalans a projectes europeus s’ha dut a terme a partir de les resolucions públiques de les convocatòries dels àmbits específics de ciències socials i humanitats.¹⁸

Amb relació al sisè Programa Marc (2002-2006), del total de 169 projectes aprovats en el marc de la *Priority 7 (Citizens and Governance in a Knowledge-based Society)* i la *Priority 8 (Scientific Support to Policies)*, la investigació de Marta Civil i Serra i Núria Claver López (2008) ha localitzat 14 projectes relacionats amb la comunicació, que representen un 8,28% del total de les ciències socials i les humanitats. Dos d’aquests projectes compten amb participació catalana en el seu consorci (vegeu l’annex 5).

El projecte dirigit pel professor David Buckingham, de l’Institut of Education de la University of London, *Young People, the Internet and Civil Participation*, estudia la comunicació de manera directa, a través de la participació ciutadana. La professora de la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB Magdalena Albero forma part de l’equip del consorci.

El segon projecte detectat és *A European Approach to Multicultural Citizenship Legal Political and Educational Challenges*, liderat per la investigadora Anna Triandafyllidou, de l’Hellenic Foundation for European and Foreign Policy d’Atenes, del qual forma part el professor del Departament de Ciències Polítiques i Socials de la UPF Ricard Zapata. La recerca parteix de l’anàlisi del discurs dels mitjans com a procés per estudiar les dimensions de la integració i la diversitat, com a fonament per evitar l’anomenat “pànic al multiculturalisme”.

Finalment, en la primera convocatòria del setè Programa Marc, corresponent a l’any 2008, d’un total de 65 projectes, 3 estan relacionats amb la comunicació, així com també una *Starting Grant* (que forma part del subprograma *Ideas-European Research Council*). Un d’aquests projectes, adscrit a la 8a. prioritat (*Socioeconomic Sciences and Humanities*), té participació catalana. Es tracta del projecte *Gender, Migration and Intercultural Interactions in the Mediterranean and South East Europe: an interdisciplinary perspective*, dirigit per Maria Stratigaki, de la Panteion

A la convocatòria del setè Programa Marc, a la modalitat *Cooperation*, de ciències socioeconòmiques i humanitats, publicada el 3 de setembre de 2008, s’incorporen dos *topics* específics de comunicació: *Independent media and democracy in Europe i Culture in the creation of a European space of communication*

18. Aquestes resolucions inclouen el títol i l’acrònim del projecte, el nom de l’investigador principal i la institució a la qual pertany, a més de la resta d’equips participants que conformen el consorci i un breu resum del projecte. A diferència dels projectes de recerca (I+D) amb finançament espanyol, en aquest cas s’ha pogut partir d’una informació més detallada.

**La presència
d'autores i
autors catalans
a les revistes
de referència
internacional
continua sent
reduïda durant el
bienni 2007-2008**

**La projecció
internacional dels
autors ubicats
a Catalunya es
deu sobretot a
la possibilitat de
publicar a revistes
de l'Amèrica
Llatina**

University of Political and Social Sciences d'Atenes, que compta amb la investigadora Claudia Pedone, de l'Institut d'Infància i Món Urbà de Barcelona, com a integrant del seu equip. El projecte parteix del diàleg intercultural com a mitjà per estudiar l'impacte de la mobilitat de la migració i la diversitat cultural a Europa.

En la línia de potenciar la transferència del coneixement, la Comissió Europea ha impulsat, el mes d'agost de 2008, un projecte pilot d'accés obert (*Open Access Pilot*), que forma part del setè Programa Marc. Es tracta d'una iniciativa que ha de permetre oferir els principals resultats de la recerca finançada per la Unió Europea de manera gratuïta a Internet. La fase inicial abraçarà set àrees considerades clau: salut; energia; medi ambient; tecnologies de la informació i les comunicacions (TIC); infraestructures d'investigació; ciències socioeconòmiques i humanitats, i ciència en societat.

7. Les publicacions periòdiques especialitzades

Tal com succeïa en l'anterior edició d'aquest informe, la presència d'autores i autors catalans a les revistes de referència internacional continua sent reduïda durant el bienni 2007-2008. Tanmateix, observem un increment en el cas de les revistes internacionals recollides pel Social Sciences Citation Index, on hem localitzat 11 autors i 9 articles –davant els 7 i 8, respectivament, del període 2005-2007–, augment que en part es deu al treball en equip (vegeu la taula 4). També s'ha produït un ascens en les publicacions d'autors procedents de departaments especialitzats en comunicació, que han estat del 45%, davant el 28% del període anterior.

Taula 4. Presència catalana a les publicacions periòdiques internacionals especialitzades en comunicació (2007-2008)

	Total d'articles	Total d'autors que han publicat	Autors de facultats i/o departaments de comunicació	% d'autors de facultats i/o departaments de comunicació
51 revistes de més impacte mundial, segons el Social Sciences Citation Index (SSCI), a ISI Web	9	11	5	45%
Revistes on s'ha publicat: <i>Discourse & Society</i> ; <i>Discourse Studies</i> ; <i>European Journal of Communication</i> ; <i>IEEE Transactions on Professional Communication</i> ; <i>Journal of Computer-Mediated Communication</i> ; <i>Journal of Media Economics</i> ; <i>Public Relations Review</i> .				

Font: Elaboració pròpia a partir de les 51 publicacions sobre comunicació amb més impacte indexades pel Social Sciences Citation Index (SSCI) a ISI Web [En línia]: <<http://scientific.thomsonreuters.com/cgi-bin/jrnlst/jlresults.cgi?PC=&SC=EU>> [Consulta: febrer de 2009]. (S'han computat els números corresponents a 2007 i 2008 publicats abans de febrer de 2009).

La projecció internacional dels autors ubicats a Catalunya es deu sobretot a la possibilitat de publicar a revistes de l'Amèrica Llatina. Durant el bienni 2007-2008 s'han localitzat un total de 19 autors vinculats a institucions catalanes que han publicat 17 articles a les principals revistes llatinoamericanes de l'àmbit de la comunicació, xifres molt semblants a les del bienni anterior, en què van publicar 16 autors (vegeu la taula 5).

Taula 5. Presència catalana a les publicacions periòdiques llatinoamericanes especialitzades en comunicació (2007-2008)

	Total d'articles d'autors catalans	Total d'autors que han publicat	Autors de facultats i/o departaments de comunicació	% d'autors de facultats i/o departaments de comunicació
Totals	19	17	11	68%
Revistes consultades: <i>Diálogos de la Comunicación</i> ; <i>Chasqui</i> ; <i>Razón y Palabra</i> ; <i>Comunicación y Sociedad</i> ; <i>Signo y Pensamiento</i> .				

Font: Elaboració pròpia a partir del còmput dels números de les revistes enumerades a la taula corresponents als anys 2007 i 2008 difosos abans de febrer de 2009 [Consultes: febrer de 2009].

La major presència dels autors catalans en publicacions de l'àmbit de la comunicació es troba a revistes editades a Espanya: un total de 84 autors, gairebé tots adscrits a facultats i/o departaments de comunicació, han publicat 52 articles a les publicacions de referència espanyoles durant 2007 i 2008 (vegeu la taula 6). Si bé la presència d'investigadors d'institucions catalanes ha augmentat un 30% respecte al bienni anterior (58 autors), el volum d'articles ha disminuït un 22% (52 articles durant 2007-2008 davant els 74 de 2005-2006). Així, com ja hem assenyalat, s'evidencia l'augment de treballs en equip.

Taula 6. Presència catalana a les publicacions periòdiques espanyoles especialitzades en comunicació (2007-2008)

	Total d'articles d'autors catalans	Total d'autors que han publicat	Autors de facultats i/o departaments de comunicació	% d'autors de facultats i/o departaments de comunicació
Totals	52	84	80	95%
Revistes consultades: <i>Comunicar</i> ; <i>Estudios sobre el Mensaje Periodístico</i> ; <i>Telos</i> ; <i>ZER</i> ; <i>Comunicación y Sociedad</i> ; <i>Cuadernos de Información y Comunicación</i> ; <i>Revista Latina de Comunicación Social</i> ; <i>Sphera Pública</i> ; <i>Ámbitos</i> ; <i>Revista internacional de comunicación</i> .				

Font: Elaboració pròpia a partir dels números corresponents a 2007 i 2008 de les revistes enumerades difosos abans de març de 2009 [Consultes: febrer de 2009].

Pel que fa a l'àmbit català, cal mencionar l'aparició d'un nou títol que s'afegeix a les 22 publicacions periòdiques especialitzades al Principat indexades en l'anterior edició d'aquest informe. Es tracta del *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies* (CJCS), la primera publicació catalana especialitzada en comunicació redactada en llengua anglesa, que serà editada per Intellect Books¹⁹ a iniciativa de la Unitat Predepartamental de Comunicació Audiovisual, Publicitat i Relacions Públiques i Periodisme de la Universitat Rovira i Virgili (URV). La publicació del primer número està prevista per al darrer trimestre de l'any 2009. *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies* compilarà bianualment recerques sobre els mitjans de comunicació i la cultura analitzats des de la perspectiva catalana.

Quant a l'avaluació de la qualitat, cap de les 18 publicacions catalanes indexades²⁰ en aquest capítol (vegeu l'annex 6) ha obtingut la categoria A segons els Criteris d'Avaluació de la Recerca en Humanitats i Ciències Socials (CARHUS)²¹ de la Direcció General de Recerca de la Generalitat de Catalunya. Les categories B, C i D estaven en fase d'elaboració en tancar aquest capítol.²² Fins el moment, cap d'aquestes revistes apareix a la base de dades de referència internacional, el Social Sciences Citation Index. Cal mencionar, però, que l'ànim de la publicació que apareixerà

19. *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies* [en línia]: <<http://www.intellectbooks.co.uk/journals.php?issn=17571898>> [Consulta: abril de 2009].

20. En aquesta edició no es consideren les revistes de l'àmbit de la biblioteconomia i la documentació incloses en l'informe de 2005-2006.

21. La Direcció General de Recerca de la Generalitat de Catalunya va presentar, a inicis de 2009, les noves llistes CARHUS Plus+ 2008, actualització dels criteris CARHUS 2005, una aproximació metodològica per mesurar i avaluar les revistes científiques en els àmbits de les ciències socials i les humanitats. Les revistes incorporades a la categoria A es classifiquen en funció de la seva presència al Social Sciences Citation Index, l'Arts & Humanities Citation Index i el Science Citation Index, i també segons el seu Índex Compost de Difusió Secundària (ICDS), un càlcul numèric que valora la difusió de les revistes als índexs de citació esmentats i que es publica a la base de dades Matriu d'Informació per a l'Avaluació de Revistes (MIAR). Per a l'obtenció de la categoria A, l'ICDS ha de ser igual o superior a 7 (en el cas de les revistes d'història, filologia o literatura catalanes els criteris d'avaluació són més específics).

22. En l'informe anterior (2005-2006), posseïen la categoria B *Quaderns del CAC* i *Tripodos: llenguatge, pensament, comunicació*.

En el sisè Programa Marc (2002-2006), la Comissió Europea va començar a potenciar la recerca en comunicació, i ha intensificat aquesta prioritització d'una manera més explícita amb el setè Programa Marc (2007-2013)

el 2009, *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, respon a la necessitat d'aconseguir aquesta projecció internacional.

La producció catalana en matèria de comunicació també es manifesta en les publicacions de llibres i monografies. El bienni 2007-2008 el Portal de la Comunicació InCom-UAB ha referenciat un total de 68 títols, amb els següents temes destacats: política i eleccions, educació, migració, publicitat i nous formats, tendències del periodisme, cinema i aplicacions de les TIC, a més de diversos anuaris i informes de situació (vegeu l'annex 7).

S'hi han descartat, però, les actes de congressos en format digital i, en canvi, s'hi han incorporat algunes obres editades o coordinades per autors no directament vinculats a universitats o institucions de Catalunya, sempre que es tracti de publicacions col·lectives en les quals hi participin altres investigadors vinculats directament a universitats de Catalunya.

8. Conclusions

El bienni 2007-2008 ha estat marcat pel procés d'adaptació –estudis de grau i de postgrau– de les universitats catalanes a l'Espai Europeu d'Educació Superior (Pla de Bolonya). En el context universitari català, els mecanismes d'avaluació d'aquestes iniciatives han tingut en compte les propostes individuals de cada universitat, sense considerar, però, la necessària coordinació del conjunt.

La necessitat de coordinació en la planificació i configuració dels estudis, ja detectada en l'informe anterior, també pot afectar la recerca sobre comunicació. Aquesta especialitat, que tradicionalment ha estat poc potenciada amb relació a altres disciplines de les ciències socials, busca un espai dins dels plans de recerca estratègics impulsats pels governs d'àmbit nacional, estatal i europeu. En el sisè Programa Marc (2002-2006), la Comissió Europea va començar a potenciar la recerca en comunicació, i ha intensificat aquesta prioritització d'una manera més explícita amb el setè Programa Marc (2007-2013). Caldrà veure si aquest interès per la recerca en comunicació a escala europea pot anar-se introduint en forma de línies estratègiques dels plans d'I+D+I espanyols i al nou Pla de Recerca i Innovació (2009-2013) de la Generalitat, previst per a la tardor de 2009 i que ha de marcar l'estratègia en recerca a Catalunya els propers cinc anys.

En aquest bienni continua l'augment de la producció científica de tesis doctorals sobre comunicació respecte al període 2005-2006, amb un total de 54 treballs, molts d'ells produïts en el marc d'equips de recerca.

També podem destacar la participació d'investigadors catalans en els projectes estatals de recerca (I+D), amb 24 projectes de comunicació coordinats des d'universitats catalanes (el 29% sobre el total dels concedits en aquest àmbit a escala espanyola durant el bienni).

En canvi, l'anàlisi de la presència d'investigadors catalans a publicacions especialitzades a escala internacional segueix sent limitada. Això es compensa, d'alguna manera, amb una presència més destacada a les publicacions llatinoamericanes i, sobretot, a les publicacions espanyoles, amb un nombre més reduït d'articles però un major nombre

d'autors, fet que evidencia l'augment de l'activitat investigadora i de treball en equips respecte al bienni 2005-2006.

La creació de la revista *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, a iniciativa de la Universitat Rovira i Virgili i publicada per l'editorial Intellect, pot contribuir a donar visibilitat a la recerca en comunicació i cultura feta des de Catalunya, i convertir-se, al mateix temps, en un estímul per a altres iniciatives que es puguin impulsar en aquesta mateixa direcció. Juntament amb les publicacions, la participació dels investigadors vinculats a institucions de Catalunya a congressos i associacions científiques és una altra via cap a la difusió de la recerca pròpia. En aquest sentit, l'organització a Catalunya de congressos d'associacions científiques europees i mundials, com la 2a. Conferència de l'European Communication Research and Education Association (ECREA) Barcelona 2008, ha estimulat una major participació i implicació dels investigadors a aquestes institucions internacionals.

Referències

AGÈNCIA DE GESTIÓ D'AJUTS UNIVERSITARIS I DE RECERCA (AGAUR) (2005a): *Resolució UNI/1022/2005, de 6 d'abril, per la qual s'obre la convocatòria d'ajuts per donar suport a les activitats dels grups de recerca per a l'any 2005 (SGR) i l'avaluació de la convocatòria* [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. DOGC, 15-4-2005.

<<http://www.gencat.net/diari/4363/05101171.htm>> [Consulta: maig de 2009].

AGÈNCIA DE GESTIÓ D'AJUTS UNIVERSITARIS I DE RECERCA (AGAUR) (2005b): *Correcció d'errada a la Resolució UNI/1022/2005, de 6 d'abril, per la qual s'obre la convocatòria d'ajuts per donar suport a les activitats dels grups de recerca per a l'any 2005 (SGR) (DOGC núm. 4364, pàg. 9764, de 15.4.2005)* [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. DOGC, 27-5-2005.

<<http://www.gencat.net/diari/4393/05109127.htm>> [Consulta: maig de 2009].

AGÈNCIA DE GESTIÓ D'AJUTS UNIVERSITARIS I DE RECERCA (AGAUR) (2005c): *Resolució de 18 d'octubre de 2005, del president de la Comissió Executiva d'Ajuts de Recerca per la qual es concedeixen els ajuts per donar suport a les activitats dels grups de recerca per a l'any 2005 (SGR)* [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

<http://www10.gencat.net/agaur_web/generados/catala/home/recurs/doc/resolucio_sgr_2005.pdf> [Consulta: maig de 2009].

AGÈNCIA DE GESTIÓ D'AJUTS UNIVERSITARIS I DE RECERCA (AGAUR) (2007): *Estadístiques SGR 2005* [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

<http://www10.gencat.net/dursi/generados/catala/home/recurs/doc/est_sgr05_.pdf> [Consulta: juny de 2009].

La creació de la revista *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, a iniciativa de la Universitat Rovira i Virgili i publicada per l'editorial Intellect, pot contribuir a donar visibilitat a la recerca en comunicació i cultura feta des de Catalunya

ASSOCIACIÓ CATALANA D'UNIVERSITATS PÚBLIQUES (ACUP) (2008): *Llibre blanc de la Universitat de Catalunya. Estratègies i projectes per a la Universitat catalana*. Barcelona: Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP).

CIVIL I SERRA, M.; CLAVER LÓPEZ, N. (2008): "Communication Research in Europe (2002-2013): An Analysis of Competitive Projects Approved under the European Union's Sixth and Seventh Framework Programmes" [En línia]. A: UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA (2008): *European Communication Research and Education Association (ECREA) 2nd European Communication Conference: Communication Policies and Culture in Europe. Programme, abstracts, posters and papers*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
<<http://www.ecrea2008barcelona.org/guide/download/1251.pdf>> [Consulta: maig de 2009].

CIVIL I SERRA, M.; REGUERO I JIMÉNEZ, N. (2008): "La investigación en comunicación en España. Análisis de los proyectos competitivos aprobados en el marco del Plan Nacional I+D+I 2004-2007". A: FACULTAD DE CIENCIAS DE LA COMUNICACIÓN DE LA UNIVERSIDAD DE SANTIAGO DE COMPOSTELA: *I+C: Investigar la comunicación. Congreso Internacional Fundacional Asociación Española de Investigación de la Comunicación*. Santiago de Compostela: Facultad de Ciencias de la Comunicación de la Universidad de Santiago de Compostela [CD multimèdia interactiu].

COMISIÓN INTERMINISTERIAL DE CIENCIA Y TECNOLOGÍA (CICYT) (2003a): *Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica 2004-2007. Volumen I: Objetivos y estructura* [En línia]. Madrid: Ministerio de Ciencia y Tecnología (MCyT).
<http://ciencia.micinn.fecyt.es/ciencia/plan_idi/files/Plan_Nacional_Vol_I.pdf> [Consulta: maig de 2009].

COMISIÓN INTERMINISTERIAL DE CIENCIA Y TECNOLOGÍA (CICYT) (2003b): *Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica 2004-2007. Volumen II: Áreas prioritarias* [En línia]. Madrid: Ministerio de Ciencia y Tecnología (MCyT).
<http://ciencia.micinn.fecyt.es/ciencia/plan_idi/files/Plan_Nacional_Vol_II.pdf> [Consulta: maig de 2009].

COMISIÓN INTERMINISTERIAL DE CIENCIA Y TECNOLOGÍA (CICYT) (2007): *Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica 2008-2011* [En línia]. Madrid: Fundación Española para la Ciencia i la Tecnología (FECYT).
<http://www.plannacionalidi.es/plan-idi-public/documentos/plan_nacional_08-11.pdf> [Consulta: juny de 2009].

CONSELL INTERDEPARTAMENTAL DE RECERCA I INNOVACIÓ TECNOLÒGICA (CIRIT) (2005): *Pla de Recerca i Innovació de Catalunya 2005-08* [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
<<http://www10.gencat.cat/pricatalunya/recursos/PRI-llarg-CAT-20050606.pdf>> [Consulta: maig de 2009].

COROMINAS, M. (2008): "Investigación en estructura y políticas de comunicación en España: Ámbitos y temas". A: FACULTAD DE CIENCIAS DE LA COMUNICACIÓN DE LA UNIVERSIDAD DE SANTIAGO DE COMPOSTELA: *I+C: Investigar la comunicación. Congreso Internacional Fundacional Asociación Española de Investigación de la Comunicación*. Santiago de Compostela: Facultad de Ciencias de la Comunicación de la Universidad de Santiago de Compostela [CD multimèdia interactiu].

DISSARD, P. (2008): *7FP- 1st call SSH "Cultural interactions and multiculturalism in European Societies", "Histories and identities - articulating national and European identities", "Creativity, culture and democracy"* [Presentació PowerPoint. Document de treball]. Brussel·les: European Commission.

EUROPEAN COMMISSION (2007): *Sixth Framework Programme Research in Social Sciences and Humanities. PRIORITY 7 - Citizens and Governance in a Knowledge-based Society / PRIORITY 8 - Scientific Support to Policies. Projects' Synopses. All Calls. May 2007*. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.

EUROPEAN COMMISSION (2008a): *Socio-economic sciences and humanities proposal summary sheets. List of proposals retained for eventual financing (by topic). Call Identifier: FP7-SSH-2007-1. First Deadline - 10 May 2007*. [Document de treball]. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.

EUROPEAN COMMISSION (2008b): *Work Programme 2009. Cooperation theme 8. Socio-economic sciences and humanities (European Commission C(2008)4598 of 28 August 2008)*. Brussel·les: European Commission.

GENERALITAT DE CATALUNYA (2008): *Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació* [En línia]. Barcelona. Generalitat de Catalunya.

<http://www.gencat.cat/diue/doc/doc_79828965_1.pdf> [Consulta: març de 2009].

JONES, D. E. (2007): "Aproximació bibliomètrica a les tesis doctorals (1974-2006)". *Treballs de comunicació* [Barcelona], núm. 22, p. 271-302.

MIQUEL I MARTÍ, V. (2009): *Procés d'avaluació de l'AGAUR. Pla pilot per a l'avaluació dels resultats científics publicats en llibres i capítols de llibre (Jornada d'avaluació de la recerca en Humanitats i Ciències Socials. Barcelona, 6-3-2009)* [Presentació PowerPoint]. Barcelona: Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR).

SECRETARÍA DE ESTADO DE UNIVERSIDADES E INVESTIGACIÓN (2006): *Resolución de 29 de septiembre de 2006, de la Secretaría de Estado de Universidades e Investigación, por la que se hace pública la convocatoria de ayudas para la realización de proyectos de investigación, en el marco de algunos Programas Nacionales del Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica 2004-2007* [En línia]. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. BOE, 11-10-2006.

<<http://www.boe.es/boe/dias/2006/10/11/pdfs/A35235-35264.pdf>> [Consulta: febrer de 2009].

SECRETARÍA DE ESTADO DE UNIVERSIDADES E INVESTIGACIÓN (2007): *Resolución de 26 de noviembre de 2007, de la Secretaría de Estado de Universidades e Investigación, por la que se convocan ayudas para la realización de proyectos de investigación, programas de actividad investigadora y acciones complementarias dentro del Programa Nacional de Proyectos de Investigación Fundamental, en el marco del VI Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica 2008-2011* [En línea]. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. BOE, 30-11-2007.
<<http://www.boe.es/boe/dias/2007/11/30/pdfs/A49344-49370.pdf>> [Consulta: febrer de 2009].

SECRETARÍA GENERAL DEL CONSEJO DE COORDINACIÓN UNIVERSITARIA (2008): *Resolución de 26 de junio de 2008, de la Secretaría General del Consejo de Coordinación Universitaria, por la que se publica la relación de programas oficiales de posgrado y de sus correspondientes títulos ofrecidos por las universidades para el curso 2008-2009* [En línea]. Madrid: Ministerio de Ciencia e Innovación. BOE, 9-7-2008.
<http://ciencia.micinn.fecyt.es/univ/ccuni/html/GRADO_POSGRADO/Documentos/2008-posgrafos.pdf> [Consulta: maig de 2009].

VILALTA, J. M.; CADEFAU, J.; PUIGDOMÈNECH, A.; AYMERICH, M. (2005): “Un instrument per a la política de recerca i innovació a Catalunya en l’Europa del coneixement: el Pla de Recerca i Innovació 2005-2008” [En línea]. *Coneixement i Societat* [Barcelona], núm. 7, p. 72-99.
<http://www.gencat.cat/diue/doc_un/cis07_vilalta.pdf> [Consulta: maig de 2009].

ANNEXOS

Annex 1. Estudis universitaris de comunicació oficials i homologats a Catalunya (curs 2008-2009)²³

Universitats públiques

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA (UAB)

Facultat de Ciències de la Comunicació

Campus de la UAB/Edifici I

08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)

Tel. +34 93 581 19 94

Fax. +34 93 581 20 05

E-mail: ga.c.comunicacio@uab.cat

<http://ccc-web.uab.cat>

Llicenciatures: Comunicació Audiovisual; Periodisme; Publicitat i Relacions Públiques; Documentació (2n. cicle)

Grau: Publicitat i Relacions Públiques (Prova pilot. Vegeu la taula 1)

UNIVERSITAT DE BARCELONA (UB)

Facultat de Formació del Professorat

Ensenyament de Comunicació Audiovisual

Passeig de la Vall d'Hebron, 171/Edifici del Migdia

08035 Barcelona

Tel. +34 93 403 51 20

Fax. +34 93 403 51 21

E-mail: secretaria_ffpro@ub.edu

<http://www.ub.edu/fprofessorat>

Llicenciatura: Comunicació Audiovisual (2n. cicle)

Facultat de Biblioteconomia i Documentació

Melcior del Palau, 140

08014 Barcelona

Tel. +34 93 403 57 70

Fax. +34 93 403 57 72

E-mail: bibdoc@ub.edu

<http://www.ub.edu/biblio>

Llicenciatura: Documentació (2n. cicle)

Escola Superior de Relacions Públiques*

* Centre adscrit a la Universitat de Barcelona (UB)

Urgell, 187/Recinte Universitat Industrial

08036 Barcelona

Tel. +34 93 321 54 62

Fax. +34 93 410 04 02

E-mail: esrp@esrp.net

<http://www.esrp.net>

Llicenciatura: Publicitat i Relacions Públiques

23. Aquest directori s'ha elaborat a partir de la informació oficial de la Generalitat de Catalunya, a través del web del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa (DIUE) [En línia]: <http://www.gencat.cat/diue>; el CUR-Directori d'Estudis Universitaris de la Generalitat de Catalunya [En línia]: <http://www.gencat.net/universitats/direstudis> [Consultes: maig de 2009], i la verificació feta pels autors a cada una de les institucions.

UNIVERSITAT DE GIRONA (UdG)²⁴

Escola Universitària de Ciències de la Comunicació*

* Centre adscrit a la Universitat de Girona (UdG)

Campus Montilivi

17071 Girona

Tel. +34 972 41 89 04

Fax. +34 972 41 87 32

E-mail: eucc@udg.edu

<http://www.eucc-udg.org>

Llicenciatura: Publicitat i Relacions Públiques (5è. curs)

Facultat de Turisme

Alemanys, 4, 1r.17071 Girona

Tel. +34 972 41 97 00

Fax. +34 972 41 97 09

E-mail: info.fturisme@udg.edu

<http://www.udg.edu>

Llicenciatura: Publicitat i Relacions Públiques

UNIVERSITAT DE LLEIDA (UdL)

Facultat de Lletres. Departament de Filologia Catalana i Comunicació

Plaça Víctor Siurana, 1

25003 Lleida

Tel. +34 973 70 21 16

Fax. +34 973 70 20 50

E-mail: secretaria@filcat.udl.es

<http://www.filcat.udl.es>

Llicenciatura: Comunicació Audiovisual (2n. cicle)

UNIVERSITAT POMPEU FABRA (UPF)

Facultat de Comunicació

Edifici Roc Boronat (Campus de la Comunicació-Poblenou)

Roc Boronat, 138

08018 Barcelona

Tel. +34 93 542 22 73/+34 93 542 24 43

Fax. +34 93 542 23 94/+34 93 542 23 02

E-mail: facultat.comunicacio@upf.edu

<http://www.upf.edu/periodis>; <http://www.upf.edu/comaudio>

Llicenciatures:²⁵ Comunicació Audiovisual; Periodisme (2n. cicle);

Publicitat i Relacions Públiques

Graus: Comunicació Audiovisual; Publicitat i Relacions Públiques

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI (URV)

Facultat de Lletres

Departament d'Estudis de Comunicació

Avinguda Catalunya, 35

43002 Tarragona

Tel. +34-977 29 94 40

Fax. +34-977 55 86 17

E-mail: sdec@correu.urv.cat

<http://www.urv.cat/comunicacio>

Llicenciatures: Periodisme (2n. cicle); Publicitat i Relacions Públiques

24. A la Universitat de Girona, la Llicenciatura de Publicitat i Relacions Públiques té una durada de 5 anys. El curs 2008-2009, l'Escola Universitària de Ciències de la Comunicació (Eucc), adscrita a la Universitat de Girona, n'ha impartit el 5è. curs, i els estudis de 1r., 2n., 3r. i 4t. han estat impartits per la Facultat de Turisme. A partir del curs 2009-2010, l'Eucc deixarà d'estar adscrita a la UdG i no impartirà estudis oficials i homologats en comunicació. Font: Carmen Echazarreta (comunicació personal, 8 de maig de 2009) i DOGC, 3-12-2007, p. 51315.

25. El curs 2008-2009 ja no s'imparteix el 1r. curs d'aquestes llicenciatures, perquè estan en extinció i, en canvi, sí que s'imparteix el 1r. curs dels graus de Comunicació Audiovisual i Publicitat i Relacions Públiques.

Universitat no presencial

UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA (UOC)²⁶

Estudis de Ciències de la Informació i de la Comunicació

Avinguda Tibidabo, 39-43

08035 Barcelona

Tel. 93 326 36 00

E-mail: pcomunicacio@uoc.edu

<http://www.uoc.edu>

Llicenciatures: Comunicació Audiovisual (2n. cicle); Publicitat i Relacions Públiques (2n. cicle); Documentació (2n. cicle)

Universitats privades

UNIVERSITAT ABAT OLIBA (UAO-CEU)

Facultat de Ciències Socials

Bellesguard, 30

08022 Barcelona

Tel: 93 254 09 19

Fax: 93 418 93 80

E-mail: info@uao.es

<http://www.uao.es>

Llicenciatures: Periodisme; Publicitat i Relacions Públiques

Dobles llicenciatures: Administració i Direcció d'Empreses, i Publicitat i

Relacions Públiques; Dret i Periodisme; Periodisme, i Ciències Polítiques

i de l'Administració; Publicitat i Relacions Públiques, i Periodisme

UNIVERSITAT INTERNACIONAL DE CATALUNYA (UIC)

Facultat d'Humanitats²⁷

Edifici Alfa-Campus Barcelona

Immaculada, 22

08017 Barcelona

Tel. +34 93 254 18 00 (Informació UIC)

Fax. +34 93 254 76 73

E-mail: aragones@cir.uic.es

<http://www.uic.cat/ca/facultat-ciencies-comunicacio>

Llicenciatures: Comunicació Audiovisual; Periodisme (2n. cicle)

UNIVERSITAT RAMON LLULL (URL)

Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna

Valldonzella, 23

08001 Barcelona

Tel. +34 93-253 31 08 (Informació Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna)

Fax. +34 93-253 31 23

E-mail: infofcc@blanquerna.url.edu

<http://comunicacio.blanquerna.url.edu>

Llicenciatures:²⁸ Comunicació Audiovisual; Periodisme; Publicitat i Relacions Públiques

Graus: Cinema i Televisió; Periodisme; Publicitat i Relacions Públiques

26. La UOC es defineix com a institució de règim jurídic privat amb esperit de servei públic.

27. La UIC ha sol·licitat a la Generalitat la creació de la Facultat de Comunicació, però a maig de 2009 encara està pendent d'aprovació.

28. El curs 2008-2009, la URL ha impartit estudis de llicenciatures de 2n, 3r i 4t curs i estudis de grau de 1r curs.

UNIVERSITAT DE VIC (UVic)

Facultat d'Empresa i Comunicació

Sagrada Família, 7

08500 Vic

Tel. +34 93 881 61 69

Fax. +34 93 889 10 63

E-mail: deganat_fec@uvic.cat

<http://www.uvic.cat/fec>

Llicenciatures: Comunicació Audiovisual; Periodisme; Publicitat i
Relacions Públiques

Dobles llicenciatures: Administració i Direcció d'Empreses, i Publicitat i
Relacions Públiques; Turisme, i Publicitat i Relacions Públiques

Annex 2. Màsters oficials i propis en comunicació (curs 2008-2009)²⁹

Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

Màsters oficials

Màster oficial en innovació i qualitat televisives (de TV3) (interuniversitari)

Màster oficial en tecnologies multimèdia

Màsters propis

Arts i indústries gràfiques

Comunicació, cultura i educació (en línia)

Comunicació i educació

Comunicació gràfica

Direcció de comunicació empresarial i institucional

Direcció de comunicació empresarial i institucional (en línia)

Disseny i gestió de la producció audiovisual

Edició

Edició: ofici, art i negoci

Esriptura per a la televisió i el cinema (en línia)

Estratègia i creativitat interactiva

Gestió de la comunicació política i electoral (en línia)

Gestió i organització d'esdeveniments (bimodal)

Màrqueting polític: estratègies i comunicació política (interuniversitari)

Mediació intermediterrània: inversió econòmica i integració intercultural (interuniversitari)

Periodisme i comunicació digital (en línia)

Pensar l'art avui

Psicocreativitat

Relacions públiques i gabinets de comunicació

Teoria i pràctica del documental creatiu

Tipografia avançada

Tractament de la informació i comunicació multilingüe

Traducció audiovisual

Traducció audiovisual (en línia)

Traducció i comunicació en llengua sarda

Tradumàtica (traducció i noves tecnologies): traducció i localització

Universitat de Barcelona (UB)

Màsters oficials

Màster oficial en gestió de continguts digitals (interuniversitari)

Màster oficial en arts visuals i educació. Un enfocament construccionista (interuniversitari)

Màsters propis

Antropologia visual

Cultura històrica i comunicació

Estudis i projectes de la cultura visual

Periodisme BCNY

Protocol

29. Elaboració pròpia a partir de SECRETARIA GENERAL DEL CONSEJO DE COORDINACIÓN UNIVERSITARIA (2008); UAB [En línia]: <<http://www.uab.es>>; UB [En línia]: <<http://www.ub.es>>; UdG [En línia]: <<http://www.udg.edu>>; UdL [En línia]: <<http://www.udl.cat>>; UPF [En línia]: <<http://www.upf.edu>>; URV [En línia]: <<http://www.urv.cat>>; UOC [En línia]: <<http://www.uoc.edu>>; UAO-CEU [En línia]: <<http://www.uao.es>>; UIC [En línia]: <<http://www.uic.es>>; UVic [En línia]: <<http://www.uvic.cat>>; URL [En línia]: <<http://www.url.edu/>> [Consultes: maig de 2009] i la verificació feta pels autors a cada una de les universitats.

Universitat de Girona (UdG)

Màster oficial

Màster oficial en arts visuals i educació. Un enfocament construccionista (interuniversitari)

Universitat Pompeu Fabra (UPF)

Màsters oficials

Màster oficial en innovació i qualitat televisives (de TV3) (interuniversitari)

Màster oficial en gestió de continguts digitals (interuniversitari)

Màster oficial en disseny i comunicació

Màster oficial en estudis avançats en comunicació social

Màster oficial en estudis de cinema i audiovisuals contemporanis

Màster oficial interdisciplinari dels mitjans i sistemes cognitius interactius

Màster oficial en tecnologies de la informació, comunicació i els mitjans audiovisuals

Màsters propis

Animació

Arts digitals

Cercadors: màrqueting i posicionament (en línia)

Comunicació científica, mèdica i ambiental

Comunicació empresarial (especialitat en tecnologies digitals)

Creació de videojocs

Direcció de comunicació

Digital Media Design. Disseny multimèdia

Disseny gràfic

Disseny de la identitat corporativa

Disseny, estratègies de comunicació i publicitat

Disseny i direcció d'art

Disseny i gestió de producció gràfica

Disseny de packaging

Disseny de projectes web

Disseny periodístic

Documentació digital (en línia)

Documental de creació

Gestió d'empreses de comunicació

Edició

Visual Media Design. Disseny i imatge

Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

Màster oficial

Màster oficial de societat de la informació i el coneixement

Màsters propis

Direcció de màrqueting i comunicació

Direcció i gestió de la informació i el coneixement en les organitzacions

Direcció i gestió de sistemes i tecnologies de la informació

Universitat Ramon Llull (URL)

Màsters oficials

Màster oficial en ficció en cinema i televisió. Producció i realització

Màster oficial en periodisme avançat. Reporterisme

Màster oficial en estratègia i creativitat publicitàries

Màsters propis

Arts digitals

Direcció d'art en publicitat

Direcció de cinema i televisió

Universitat de Vic (UVic)

Màsters oficials

Màster oficial en comunicació digital interactiva

Màster oficial en comunicació i gastronomia

Annex 3. Recull de tesis doctorals en comunicació llegides a Catalunya (2007 i 2008)³⁰

Aquest recull inclou les tesis doctorals sobre comunicació defensades als departaments de les facultats de comunicació de les universitats de Catalunya durant els anys naturals 2007 i 2008. També s'hi han inclòs tesis presentades a altres departaments de les àrees de les ciències socials i les humanitats, sempre que tinguin com a objecte d'estudi, d'una manera directa o indirecta, algun àmbit de la comunicació.

Com a novetat respecte a les anteriors edicions de l'*Informe de la comunicació a Catalunya* s'hi inclou la data de defensa del treball i si la tesi doctoral està publicada a la base de dades TDX (Tesis Doctorals en Xarxa) [En línia]: <<http://www.tdx.cat>>.

AIRA FOIX, Josep Antoni (2008): *La construcció mediàtica de l'agenda política. El pes del màrqueting polític en les estratègies partidistes. El cas de l'enquadrament mediàtic de l'Estatut de Catalunya 2006* [En línia]. Barcelona: Departament de Comunicació, URL. Data de defensa: 27-5-2008. <<http://www.tdx.cat/TDX-0619108-103355>> [Consulta: febrer de 2009].

ÁLVAREZ BERCIANO, Rosa (2007): *El documental en televisión: tradición y debates en torno al documental en la genealogía de las actuales formas de no ficción*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 29-3-2007.

ARAN RAMSPOTT, Sue (2008): *Representació mediàtica i percepció social de la violència en la ficció. Estudi de cas: la interpretació dels infants de la violència en la ficció televisiva infantil* [En línia]. Barcelona: Departament de Comunicació, URL. Data de defensa: 10-7-2008. <<http://www.tdx.cat/TDX-0722108-100328>> [Consulta: febrer de 2009].

CAÑUELO CARRIÓN, Susana (2008): *Cine, literatura y traducción: análisis de la recepción cultural de España en Alemania en el marco europeo (1975-2000)* [En línia]. Barcelona: Departament de Traducció i Filologia, UPF. Data de defensa: 18-12-2008. <<http://www.tdx.cat/TDX-0213109-130706>> [Consulta: juny de 2009].

CASASBUENAS DUARTE, Luis (2008): *La entrevista médico-paciente: perspectiva del análisis pragmático-discursivo*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 4-6-2007.

CASTEL TREMOSA, Antonio (2007): *Anàlisi de la informació sobre els conflictes de l'Àfrica subsahariana a la premsa espanyola (1992-1998). Estudi de tres casos significatius: Somàlia, Rwanda i República Democràtica del Congo* [En línia]. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 10-5-2007. <<http://www.tdx.cat/TDX-0214108-120322>> [Consulta: febrer de 2009].

CASTELLANOS PINEDA, Nancy Patricia (2007): *Los Museos de ciencias como medios de Comunicación. Aproximación al consumo cultural de los visitantes de tres exposiciones de ciencias en Barcelona*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 8-11-2007.

30. Relació d'abreviatures (per ordre alfabètic): UAB: Universitat Autònoma de Barcelona; UB: Universitat de Barcelona; UPF: Universitat Pompeu Fabra; URL: Universitat Ramon Llull.

CASTILLO RIVERA, Elena (2008): *Localización y análisis de estereotipos vocales*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 11-12-2008.

DELGADO LEIVA, Rosa María (2008): *El imaginario del mundo futuro en el cine primitivo y clásico (De lo universal al caso singular: El Prat de Llobregat)* [En línia]. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 11-2-2008.
<<http://www.tdx.cat/TDX-0331109-145529>> [Consulta: febrer de 2009].

DÍAZ I PONT, Joana (2007): *Responsabilitat corporativa i sostenibilitat: actors socials, comunicació i governança* [En línia]. Bellaterra: Departament de Sociologia, UAB. Data de defensa: 15-2-2007.
<<http://www.tdx.cat/TDX-1005107-163211>> [Consulta: febrer de 2009].

ENRIQUE JIMÉNEZ, Ana M. (2007): *La comunicación empresarial en situaciones de crisis: la crisis de Fontaneda* [En línia]. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 14-12-2007.
<<http://www.tdx.cat/TDX-0523108-150642>> [Consulta: febrer de 2009].

ENTENZA RODRÍGUEZ, Ana I. (2008): *Elementos básicos de las representaciones visuales funcionales. Análisis crítico de las aportaciones realizadas desde diversas disciplinas*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 5-9-2008.

ESPINO SÁNCHEZ, Germán (2007): *El nuevo escenario de la comunicación política en las campañas presidenciales de México* [En línia]. Barcelona: Departament de Ciència Política i Dret Públic, UAB. Data de defensa: 30-10-2007.
<<http://www.tdx.cat/TDX-0229108-162816>> [Consulta: febrer de 2009].

ESPINOSA I MIRABET, Sílvia (2008): *Los locutores de ràdio a Catalunya (1924-1939)* [En línia]. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 9-12-2008.
<<http://www.tdx.cat/TDX-0331109-152709>> [Consulta: febrer de 2009].

FERNÁNDEZ MARÍN, Xavier (2008): *Technology and public policy: an evaluation of Internet and e-government policies in Spain*. Barcelona: Departament de Ciències Polítiques i Socials, UPF. Data de defensa: 10-10-2008.

FERNÁNDEZ QUIJADA, David (2008): *Las industrias culturales ante el cambio digital. Propuesta metodológica y análisis de la televisión en España* [En línia]. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 24-1-2008.
<<http://www.tdx.cat/TDX-0523108-151341>> [Consulta: febrer de 2009].

FORCADELL GUINJOAN, Montserrat (2007): *Information packaging, language contact and linguistic change: structural calque in catalan*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Ampliada, UPF. Data de defensa: 20-12-2007.

FRANCISCO AMAT, Andrea (2008): *Educación para la participación: Desarrollo de un currículum alternativo en la ESO sobre ciudadanía y medios de comunicación* [En línia]. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 18-4-2008.
<<http://www.tdx.cat/TDX-0202109-162938>> [Consulta: febrer de 2009].

FRÍAS CASTILLO, Amparo (2007): *Els estudis d'usuaris en els serveis personalitzats als mitjans de comunicació a Internet* [En línia]. Barcelona: Departament de Biblioteconomia i Documentació, UB. Data de defensa: 15-11-2007.
<<http://www.tdx.cat/TDX-1205107-133615>> [Consulta: febrer de 2009].

GÓMEZ GARCÍA, Rodrigo (2007): *El impacto del Tratado de Libre Comercio de América del Norte TLCAN en la industria audiovisual mexicana (1994-2002)* [En línia]. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 18-7-2007.
<<http://www.tdx.cat/TDX-1212107-155114>> [Consulta: febrer de 2009].

GUARDIET BERGÉ, Romà (2007): *Un model conceptual per a la metàfora icònica: de l'expressivitat comunicativa a l'expressió artística*. Barcelona: Departament de Comunicació, URL. Data de defensa: 4-5-2007.

JORNET JOVÉS, Lluís (2007): *Aceptación social del mobiliario urbano como servicio público y soporte publicitario. Antecedentes, evolución e integración de las distintas concesiones municipales de 1986 a 2005 en Barcelona* [En línia]. Barcelona: Departament de Comunicació, URL. Data de defensa: 21-12-2007.
<<http://www.tdx.cat/TDX-0121108-124901>> [Consulta: febrer de 2009].

LACASA MAS, Ivan (2007): *Entre ciencia y praxis. La Zeitungswissenschaft durante la República de Weimar. Los conceptos de "öffentliche Meinung" y "Öffentlichkeit"*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 25-6-2007.

LUCAS ABRIL, Gonzalo (2008): *La representación cinematográfica de las lágrimas femeninas. Sobre el retrato de la actriz en el cine moderno*. Barcelona: Departament de Comunicació, UPF. Data de defensa: 10-3-2008.

MARÓN NAVARRO, Julieta (2008): *Teoría del fonotipo y su uso en la radio*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 25-6-2007.

MARTÍNEZ GARCÍA, Luisa del Carmen (2008): *La ficción televisiva de TV3 como productora de referentes de identidad cultural catalana: estudio de caso de la sitcom "Plats Bruts"* [En línia]. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 10-4-2008.
<<http://www.tdx.cat/TDX-1120108-153954>> [Consulta: febrer de 2009].

MARTÍNEZ MUÑOZ, Pau (2008): *La producción cinematográfica anarquista durante la guerra civil, 1936-1939* [En línia]. Barcelona: Departament de Comunicació, UPF. Data de defensa: 30-6-2008.
<<http://www.tdx.cat/TDX-1205108-142757>> [Consulta: febrer de 2009].

MATILLA SERRANO, Catalina (2007): *Aportaciones para un modelo global de Planificación Estratégica en Relaciones Públicas y Comunicación Integral. Análisis de un caso: el uso de los modelos de Planificación Estratégica en algunas agencias y consultoras de Relaciones Públicas y Comunicación* [En línia]. Barcelona: Departament de Comunicació Social, URL. Data de defensa: 19-9-2007.
<<http://www.tdx.cat/TDX-1001107-131810>> [Consulta: febrer de 2009].

MENSA TORRAS, Marta (2007): *L'altra cara de René Magritte, el publicista. Una anàlisi de contingut dels anuncis del dominical d'El País (1995-2005)* [En línia]. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 22-5-2007.
<<http://www.tdx.cat/TDX-1031107-163623>> [Consulta: febrer de 2009].

MORALES SERRANO, Francisca (2007): *La comunicación planificada: estudio cualitativo de las variables estructura, gestión y valores en la comunicación de las organizaciones* [En línia]. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 4-9-2007.
<<http://www.tdx.cat/TDX-1213107-110239>> [Consulta: febrer de 2009].

NIQUI ESPINOSA, Jacint (2007): *Crisis en el model de la radiodifusió internacional i en la programació en castellà i català vers Europa (1978-1998). Cronologia dels programes internacionals en llengua catalana del segle XX* [En línia]. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 23-3-2007.
<<http://www.tdx.cat/TDX-0629107-152428>> [Consulta: febrer de 2009].

OLIVARI REYES, José Luis (2008): *Las apropiaciones educativas en las audiencias televisivas juveniles como base para la producción de materiales didácticos televisivo-curriculares a implementar en la Enseñanza Secundaria en Chile*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 3-9-2008.

OUTEIRIÑO GALLEGO, Xosé Manuel (2007): *El concepto de globalització i el canvi institucional de la comunicació pública*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 8-6-2007.

PALAU SAMPIÓ, Dolors (2008): *L'estudi pragmaestilístic de la premsa escrita diària: Trets i usos estilístics en les distintes modalitats genèriques dels diaris d'informació general* [En línia]. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 17-7-2008.
<<http://www.tdx.cat/TDX-0323109-165908>> [Consulta: juny de 2009].

PINTOR IRANZO, Iván (2008): *Continuidad y discontinuidad visual en la historieta*. Barcelona: Departament de Comunicació, UPF. Data de defensa: 16-4-2008.

PONT SORRIBES, Carles (2008): *Protocols, actors i comunicació institucional en episodis d'emergència. Estudi de la gestió informativa de l'esfondrament d'un túnel al Carmel de Barcelona* [En línia]. Barcelona: Departament de Comunicació, UPF. Data de defensa: 29-5-2008.
<<http://www.tdx.cat/TDX-1205108-140358>> [Consulta: febrer de 2009].

PRADO NEUENSCHWANDER, Armida (2007): *La interacción entre el relato del mundo televisivo y de la vida real en el proceso de construcción emocional infantil* [En línia]. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 12-2-2007.
<<http://www.tdx.cat/TDX-0601107-163859>> [Consulta: febrer de 2009].

PUIG LOBATÓ, Josep M. (2008): *Internet i els patrocinadors olímpics. Els patrocinadors TOP a Internet durant els Jocs Olímpics de Sydney 2000, Salt Lake City 2002, Atenes 2004 i Torí 2006*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 2-6-2008.

RAMÍREZ PINO, Rodrigo (2008): *¿Dónde estás? La telefonía móvil y la vida cotidiana. El caso de las personas mayores en Barcelona*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 2-12-2008.

RÍO SÁNCHEZ, Olga del (2008): *Sociedad de la información y Tecnologías de la Información y la comunicación: nuevos retos en la agenda internacional de la cooperación al desarrollo en América Latina*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 15-12-2008.

RIVIÈRE MARTÍ, Margarita (2008): *Fama, medios y opinión pública*. Barcelona: Departament de Teoria Sociològica, Filosofia del Dret i Metodologia de les Ciències Socials, UB. Data de defensa: 31-10-2008.

RODRÍGUEZ LUNA, Eva (2007): *Standardisation of the Protection and Governance of Multimedia Content* [En línia]. Barcelona: Departament de Tecnologies de la Informació i les Comunicacions, UPF. Data de defensa: 2-2-2007.
<<http://www.tdx.cat/TDX-0717107-121310>> [Consulta: febrer de 2009].

RUBÍ PUIG, Antoni (2008): *Publicidad comercial y libertad de expresión* [En línia]. Barcelona: Departament de Dret, UPF. Data de defensa: 3-3-2008.
<<http://www.tdx.cat/TDX-0116109-174349>> [Consulta: febrer de 2009].

SAÉZ BAEZA, Chiara (2008): *Tercer sector de la comunicación. Teoría y praxis de la televisión alternativa. Una mirada a los casos de España, Estados Unidos y Venezuela*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 23-9-2008.

SALVADOR PERIS, Pau (2008): *Els relats de la natura: el mirall publicitari* [En línia]. Barcelona: Departament de Comunicació, UPF. Data de defensa: 13-6-2008.
<<http://www.tdx.cat/TDX-0213109-135817>> [Consulta: juny de 2009].

SÁNCHEZ LÓPEZ, Gabriela Elena (2008): *La comunicación en los planes estratégicos: hacer la ciudad para los ciudadanos. El caso de Barcelona aplicado al contexto de las ciudades mexicanas de Mérida y Durango*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 20-6-2008.

SIMÕES BARRETTO, Elvira (2008): *Identidades de género en la series de televisión: una reflexión en torno a la cultura de la violencia*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 5-9-2008.

TOHÁ LAVARDEROS, Juan José (2007): *Educación, comunicación para el desarrollo y gestión de conocimiento: estudio de caso de los medios de sociedad de la información de Finlandia e Irlanda* [En línia]. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 27-3-2007.

<<http://www.tdx.cat/TDX-0629107-154502>> [Consulta: febrer de 2009].

TORRES VALDÉS, Rosa M. (2008): *Aplicación de instrumentos de Relaciones Públicas en el ámbito del Desarrollo Local. Descripción y posibilidades* [En línia]. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 16-6-2008.

<<http://www.tdx.cat/TDX-0323109-171600>> [Consulta: juny de 2009].

TOUS ROVIROSA, Anna (2008): *El text audiovisual: análisis des d'una perspectiva mediològica* [En línia]. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB. Data de defensa: 18-4-2008.

<<http://www.tdx.cat/TDX-0129109-151302>> [Consulta: febrer de 2009].

VALDÉS AGUERO, Claudio Enrique (2007): *Retórica y representación en la serie documental Al sur del mundo*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB. Data de defensa: 27-3-2007.

VINYETS REJON, Joan (2008): *El producte com a fenomen de comunicació social* [En línia]. Barcelona: Departament de Comunicació, UPF. Data de defensa: 4-12-2008.

<<http://www.tdx.cat/TDX-0521109-101901>> [Consulta: juny de 2009].

WELP, Yanina (2007): *¿Hacia el fin de la administración pública burocrática? Los efectos de las TIC sobre el cambio organizativo: Los casos de Cataluña, Escocia, Emilia-Romana y Quebec* [En línia]. Barcelona: Departament de Ciències Polítiques i Socials, UPF. Data de defensa, 31-3-2007.

<<http://www.tdx.cat/TDX-0513108-180513>> [Consulta: febrer de 2009].

XICOY COMAS, Enric (2008): *Interpretació periodística del conflicte basc (Avui, El Periódico i La Vanguardia. Setembre 1998 - abril 2000)* [En línia]. Barcelona: Departament de Comunicació, URL. Data de defensa: 25-11-2008.

<<http://www.tdx.cat/TDX-1204108-124929>> [Consulta: febrer de 2009].

Annex 4. Projectes de recerca (I+D) de ciències socials i humanitats relacionats amb la comunicació concedits pel Pla Nacional d'I+D+I del Govern central a investigadors d'universitats de Catalunya (2007 i 2008)

Projectes finançats a les convocatòries de la Secretaria d'Estat d'Universitats i Investigació els anys 2007 (Ministeri d'Educació i Ciència) i 2008 (Ministeri de Ciència i Innovació) ^A	
TÍTOL	UNIVERSITAT/CENTRE-DEPARTAMENT/ INVESTIGADOR PRINCIPAL
CONVOCATÒRIA 2007, del Pla Nacional d'I+D+I 2004-2007 (Període d'execució dels projectes: 36 mesos, entre 2007 i 2010)	
“Música y cine en España: recuperación, inventario y difusión de un patrimonio cultural multidisciplinar”	Universitat Ramon Llull (URL) Fundació privada RADIGALES BABI, Jaume
“El cuento en la prensa periódica: el semanario Pintoresco español y el Museo Universal (1836-1896)”	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Dept. de Filologia Espanyola AMORES GARCIA, Montserrat
“Internet y participación política en España”	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Institut de Govern de Polítiques Públiques ANDUIZA PEREA, Eva
“Cuestionando la conflictividad cultural. Un análisis crítico de las representaciones de la alteridad cultural en los medios de comunicación desde una perspectiva de género”	Universitat de Barcelona (UB) Dept. d'Història Contemporània NASH BALDWIN, Mary-Josephine
“Políticas y prácticas en torno a las TIC en la enseñanza obligatoria: implicaciones para la innovación y la mejora educativa”	Universitat de Barcelona (UB) Dept. de Didàctica i Organització Educativa ALONSO CANO, Cristina
“Las transformaciones del derecho en la Sociedad de la Información: análisis y prospectiva”	Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya Internet Interdisciplinary Institute (IN3) FABRA ABAT, Pere
“El bienestar psicológico y los valores aspirados en diferentes grupos de población adolescente y adulta: relación con el uso del tiempo libre y con el uso de las NTIC”	Universitat de Girona (UdG) Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida CASAS AZNAR, Ferran
“Modelo social, cultural y estético de Televisión Española en Cataluña (1959-2009)”	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Dept. de Comunicació Audiovisual i de Publicitat CERDÁN DE LOS ARCOS, Josetxo
“La percepción del riesgo petroquímico en Tarragona y la Unión Europea. Efectos sociales de la comunicación institucional y los medios de información”	Universitat Rovira i Virgili (URV) Unitat Predepartamental de Comunicació FARRÉ COMA, Jordi
“Transformaciones del sistema de radio y televisión en España en el contexto de la digitalización (1997-2010)”	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Dept. de Comunicació Audiovisual i de Publicitat/ Institut de la Comunicació (InCom-UAB) BONET BAGANT, Montse
“La publicidad de TV entre otros factores socioculturales influyentes en los TCA [Trastornos de Comportamiento Alimentario]. Estudios exploratorio y experimental” [projecte coordinat]	Universitat Pompeu Fabra (UPF) Dept. de Periodisme i Comunicació Audiovisual JIMÉNEZ MORALES, Mònika
“Situación de los centros de documentación: rentabilidad y uso, condiciones laborales y formación de los documentalistas en los medios de comunicación autonómicos, provinciales y locales en las comunidades autónomas de Madrid, Galicia y Cataluña”	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Facultat de Ciències de la Comunicació FUENTES PUJOL, Eulàlia

La taula continua a la pàgina següent

Annex 4. Projectes de recerca (I+D) de ciències socials i humanitats relacionats amb la comunicació concedits pel Pla Nacional d'I+D+I del Govern central a investigadors d'universitats de Catalunya (2007 i 2008) (Continuació)

CONVOCATÒRIA 2008, del Pla Nacional d'I+D+I 2008-2011 (Període d'execució dels projectes: 36 mesos, entre 2008 i 2011)	
"Pluralismo y grupos de comunicación en España: la concentración de audiencias"	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Dept. de Comunicació Audiovisual i de Publicitat LLORENS MALUQUER, Carles
"La construcción social del espacio euromediterráneo en los medios de comunicación. La información en prensa y televisión"	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Dept. de Periodisme i de Ciències de la Comunicació VELÁZQUEZ GARCIA-TALavera, Teresa
"Medios de comunicación y violencia de género: ¿catalizadores o elementos de prevención?"	Universitat Rovira i Virgili (URV) Unitat Predepartamental de Comunicació Audiovisual, Publicitat i Periodisme TORTAJADA GIMÉNEZ, Yolanda
"Nuevas estrategias de publicidad y promoción de las marcas turísticas españolas en la web"	Universitat Pompeu Fabra (UPF) Dept. de Periodisme i Comunicació Audiovisual FERNÁNDEZ CAVIA, José
"Web semántica, multimedia y ODR [<i>On-line Dispute Resolutions</i>] ontológicas y plataforma de servicios web para la medición on line"	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Dept. de Ciència Política i de Dret Públic CASANOVAS ROMEU, Pompeu
"El sistema de la política cultural en España"	Universitat de Barcelona (UB) Dept. de Teoria Sociològica, Filosofia del Dret i Metodologia de les Ciències Socials RODRÍGUEZ MORATO, Arturo
"Consumo y mercados de la cultura en el contexto digital actual"	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Centre d'Estudis i de Recerca d'Humanitats LÓPEZ SINTAS, Jordi
"La comunicación en la web 2.0: categorización de los cibergéneros para su aplicación en la didáctica de las lenguas"	Universitat de Barcelona Dept. de Didàctica de la Llengua i la Literatura PUJOLÀ FONT, Joan-Tomàs
"Estrategias epistémicas en el discurso, la interacción y la comunicación"	Universitat Pompeu Fabra (UPF) Dept. de Traducció i Filologia VAN DIJK, Teun A.
"Los nuevos discursos para nuevas audiencias: la divulgación de conocimientos especializados en los medios audiovisuales"	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Dept. de Filologia Catalana BASSOLS PUIG, Maria Margarida
"Los espacios de ocio en la Barcelona de 1900. Un proyecto de e-research en torno a los antecedentes de la industria cultural"	Universitat de Barcelona (UB)) Dept. d'Història de l'Art SALA GARCIA, Teresa-Montserrat

^A La concessió dels projectes de l'any 2007 va dependre del Ministeri d'Educació i Ciència, i, amb el nou Govern constituït a partir de les eleccions generals de març de 2008, la concessió dels projectes de 2008 va dependre del Ministeri de Ciència i Innovació.
Font: Elaboració pròpia amb dades de la SECRETARÍA DE ESTADO DE UNIVERSIDADES E INVESTIGACIÓN (2006 i 2007) i MINISTERIO DE CIENCIA E INNOVACIÓN (2009) [En línia]: <<http://ciencia.micinn.fecyt.es/ciencia/jsp/plantilla.jsp?area=proyectosID&id=252>> [Consulta: febrer de 2009].

Annex 5. Projectes de recerca (I+D) de ciències socials i humanitats relacionats amb la comunicació concedits pel sisè i el setè programes marc de la Unió Europea a consorcis amb participació d'institucions de Catalunya (2007 i 2008)

SISÈ PROGRAMA MARC (2002-2006)				
PRIORITY 7 (<i>Citizens and Governance in a Knowledge-based Society</i>) Research Area 5 (<i>Articulation of areas of responsibility and new forms of governance</i>)				
Títol (acrònim)	Coordinador científic	Membres participants		Període d'execució
Young People, the Internet and Civic Participation (CIVICWEB)	David BUCKINGHAM University of London Institute of Education. Centre for the Study of Children, Youth and Media. School of Culture, Language and Communication London - GB < http://www.civicweb.eu >	2. Lunds Universitet Peter DAHLGREN Lund - SE 3. Universiteit van Amsterdam Lisabet Van ZOONEN Amsterdam - NL 4. Central European University Viktor BOHM Budapest - HU 5. Universitat Autònoma de Barcelona Magdalena ALBERO-ANDRES Bellaterra - ES	6. University of Ljubljana Faculty of Social Sciences Slavo SPLICHAL Ljubljana - SI 7. Istanbul Bilgi University Aydin UGUR Istanbul - TR	1-9-2006 a 30-8-3009 (36 mesos)
PRIORITY 7 (<i>Citizens and Governance in a Knowledge-based Society</i>) Research Area 7 (<i>New forms of citizenship and cultural identities</i>)				
Títol (acrònim)	Coordinador científic	Membres participants		Període d'execució
A European Approach to Multicultural Citizenship Legal Political and Educational Challenges (EMILIE)	Anna TRIANDAFYLIDOU Hellenic Foundation for European and Foreign Policy Atenes - GR < http://www.eliamep.gr/en > (web de l'Hellenic Foundation for European and Foreign Policy, ELIAMEP)	2. University of Bristol Tariq MODOOD Bristol - GB 3. Institut National d'Études Démographiques Patrick SIMON París - FR 4. Europa Universität Viadrina Werner SCHIFFAUER Frankfurt (Oder) - DE 5. Université de Liege Marco MARTINIELLO Lieja - BE 6. Universitat Pompeu Fabra Ricard ZAPATA-BARRERO Barcelona - ES	7. Latvian Centre for Human Rights and Ethnic Studies Ilze Brands KEHRIS Riga - LV 8. University of Aarhus Per MOURITSEN Aarhus - DK 9. Centre for International Relations Foundation Krystyna IGLICKA Varsòvia - PL	1-9-2006 a 30-8-3009 (36 mesos)
SETÈ PROGRMA MARC (2007-2013)				
PRIORITY 8 (Socio-economic Sciences and Humanities) Activity 8.3 (Major trends in society and their implications) Research Area 8.3.3 (Cultural interactions in an international perspective)				
Títol (acrònim)	Coordinador científic	Membres participants		Període d'execució
Gender, Migration and Intercultural Interactions in the Mediterranean and South East Europe: an interdisciplinary perspective (Ge.M.IC)	Dr. Maria STRATIGAKI Panteion University of Political and Social Sciences Centre for Gender Studies Atenes - GR	2. International Centre for Minority Studies and Intercultural Relations Marko HAJDINJAK Sofia - BG 3. University of Cyprus Department of Education Zelia GREGORIOU Nicosia - CY 4. Università di Bologna Dipartimento di Politica, Instituzioni, Storia Sandro MEZZADRA Bolonya - IT 5. Universitatea Dunarea de Jos Din Galati Dept. of English Faculty of Letters Gabriela Iuliana COLPICA Galati - RO	6. Consorci Institut d'Infància i Món Urbà Claudia PEDONE Barcelona - ES 7. EuroBalkan Institute Research Centre in Gender Studies Katerina KOLOZOVA Skopje - FYROM 8. Bilkent University Department of Political Science Dilek CINDOGLU Ankara - TR	(2008-2011) 36 mesos

Font: Elaboració pròpia a partir de CIVIL I SERRA; CLAVER LÓPEZ (2008: 10-17) (citant EUROPEAN COMMISSION, 2007 i 2008a, i DISSARD, 2008).

Annex 6. Publicacions periòdiques especialitzades en comunicació a Catalunya (2007 i 2008)

Revista	Edició	Periodicitat
<i>L'Agenda de la imatge</i>	Barcelona: Unió de professionals de la Imatge i Fotografia de Catalunya (UPIFC). [1995-]	Trimestral
<i>Anàlisi: quaderns de comunicació i cultura</i>	Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). [1980-]	Semestral
<i>Antena Local: la revista de comunicació local</i>	Martorell: Federació d'Organismes i Entitats de Ràdio Local de Catalunya. [1996-]	Bimestral
<i>Anthropos: huellas del conocimiento</i>	Rubí: Nariño, S.L. [1981-]	Trimestral
<i>A prop! Comunicació</i>	Barcelona: Taula de Comunicació. [2002-]	Trimestral
<i>Capçalera: revista del Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	Barcelona: Col·legi de Periodistes. [1989-]	Bimestral
<i>Cinematògraf: annals de la federació catalana de cineclubs</i>	Barcelona : L'Avenç. [1984]	Irregular
<i>Comunicació 21: publicació bimestral del sector de la comunicació a Catalunya</i>	Barcelona: Barcelona Planning. [2000-]	Trimestral
<i>Formats: revista de comunicació audiovisual</i>	Barcelona: Universitat Pompeu Fabra (UPF). [1997-]	Bianual
<i>Hipertext.net</i>	Barcelona: Universitat Pompeu Fabra (UPF). [2003-]	Anual
<i>La revista de les revistes. Anuari de l'espai català de comunicació</i>	Barcelona: Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC). [2001-]	Anual
<i>Llengua, Societat i Comunicació</i>	Barcelona: Universitat de Barcelona (UB). [2004-]	Anual
<i>Quaderns del CAC</i>	Barcelona: Consell Audiovisual de Catalunya (CAC). [1998-]	Quadrimestral
<i>Quark: Ciencia, Medicina, Comunicación y Cultura</i>	Barcelona: Universitat Pompeu Fabra (UPF). [1995-]	Trimestral
<i>Treballs de comunicació</i>	Barcelona: Societat Catalana de Comunicació (SCC). [1991-]	Semestral
<i>Trípodos: llenguatge, pensament, comunicació</i>	Barcelona: Universitat Ramon Llull (URL). [1996-]	Semestral
<i>UOC Papers</i>	Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya (UOC). [2005-]	Anual
<i>Voces y culturas: revista de comunicación</i>	Barcelona: Voces y culturas. [1990-]	Semestral

Font: Elaboració pròpia amb dades del Catàleg Col·lectiu de les Universitats Catalanes (CCUC) [En línia]: <<http://www.cbucc.es>>; directori de l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC) [En línia]: <<http://www.appec.cat>>; directori del Col·legi de Periodistes de Catalunya (CPC) [En línia]: <<http://www.periodistes.org>>; directori de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) [En línia]: <<http://www.iec.cat>>; publicacions digitals de la Universitat Autònoma de Barcelona [En línia]: <<http://www.uab.es/servlet/Satellite/publicacions-digitalis-uab-1100765888668.html>>; llistes de revistes d'humanitats i ciències socials (llistes CARHUS i CARHUS Plus+) de la Direcció General de Recerca de la Generalitat de Catalunya [En línia]: <http://www10.gencat.cat/agaur_web/AppJava/catala/a_info.jsp?contingut=carhus>; directori de revistes de comunicació del Portal de la Comunicació InCom-UAB [En línia]: <http://www.portalcomunicacion.com/cat/bib_rev.asp>, i Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General de la Universitat Autònoma de Barcelona [Consultes: febrer de 2009]. Indexació i actualitzacions periòdiques al Portal de la Comunicació InCom-UAB [En línia]: <<http://www.portalcomunicacio.com>>.

Annex 7. Llibres especialitzats en comunicació. Selecció del Portal de la Comunicació InCom-UAB (2007 i 2008)

Aquest apartat recull els llibres publicats a Catalunya d'autores i autors vinculats a universitats i institucions catalanes i seleccionats pel Portal de la Comunicació InCom-UAB (www.portalcomunicacio.cat) per a la seva secció "Bibliografia: Llibres de Comunicació". Es tracta d'una relació on es prioritzen les publicacions de caràcter teòric i acadèmic davant les publicacions de caràcter més divulgatiu sobre els mitjans de comunicació i els seus protagonistes.

AIRA, Toni (2008): *Màrqueting polític: l'art de guanyar eleccions*. Barcelona: Trípodos.

ALBERO, Magdalena (2007): *La mirada adolescent. Sexe, violència i televisió*. Barcelona: Octaedro.

ALMIRÓN, Núria; JARQUE, Josep Manuel (2008): *El mito digital: Discursos hegemónicos sobre internet y periodismo*. Barcelona: Anthropos.

ÁLVAREZ MONZONCILLO, José María [et al.] (2007): *Alternativas de política cultural. Las industrias culturales en las redes digitales (disco, cine, libro, derechos de autor)*. Barcelona: Gedisa.

AMBRÒS, Alba; BREU, Ramon (2007): *Cinema i educació. El cinema a l'aula de primària i de secundària*. Barcelona: Graó.

BALLARÍN, Lourdes (2007): *La informació econòmica a la televisió, un espectacle que costa de veure*. Lleida: Universitat de Lleida.

BASSOLS, Margarida (2007): *El llenguatge dels polítics. Anàlisi del cas català*. Vic: Eumo.

BURGUET ARDIACA, Francesc (2008): *Las trampas de los periodistas*. Barcelona: Càtedra Ramon Llull.

BUSQUET DURAN, Jordi (2008): *Lo sublime y lo vulgar: la "cultura de masas" o la pervivencia de un mito*. Barcelona: UOC.

CARBONELL, Josep Maria (2008): *El primer poder: El nou protagonisme dels mitjans de comunicació*. Barcelona: Mina.

CARDÚS, Salvador [et al.] (2007): *El Baròmetre i les necessitats estadístiques del sector de la comunicació*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

CASTEL, Antoni (2008): *Malas noticias de África*. Bellaterra: Bellaterra.

CATALÀ DOMÈNECH, Josep Maria (2008): *La forma de lo real: introducción a los estudios visuales*. Barcelona: UOC.

CELAYA, Javier (2008): *La empresa en la web 2.0: el impacto de las nuevas redes sociales en la estrategia empresarial*. Barcelona: Turisverd.

CLOTAS I CIERCO, Pere (2008): *El patrocini empresarial i com buscar patrocinador*. Barcelona/Madrid: LID Editorial Empresarial.

COBO, Cristobal; PARDO, Hugo (2007): *Planeta Web 2.0. Inteligencia colectiva o medios fast food*. Barcelona; México DF: Grup de Recerca d'Interaccions Digitals-Universitat de Vic: Flacso-México.

COGO, Denise; GUTIÉRREZ, María; HUERTAS, Amparo (coords.) (2008): *Migraciones transnacionales y medios de comunicación*. Barcelona: Libros de la Catarata.

COROMINAS, Maria (coord.) (2008): *Informe sobre l'audiovisual a Catalunya 2006*. Barcelona: Consell Audiovisual de Catalunya.

CURTO GORDO Víctor; REY FUENTES, Juan; SABATÉ LÓPEZ, Joan (2008): *Redacción publicitaria*. Barcelona: UOC.

DALMAU, Rafael; GALERA, Alberto (2007): *Ciudades del cine*. Barcelona: Raima.

DEGEN, Mónica; GARCÍA, Marisol (eds.) (2008): *La metaciudad: Barcelona. Transformación de una metrópolis*. Barcelona: Anthropos.

DÍAZ ARIAS, Rafael (2007): *Periodismo en televisión: entre el espectáculo y el testimonio de la realidad*. Barcelona: Bosch.

EDWARDS, John (2008): *Un món de llengües*. Barcelona: Aresta.

ENRIQUE, Ana María [et al.] (2008): *La planificación de la comunicación empresarial*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.

FARRÉ, Jordi; FERNÁNDEZ, Josep (eds.) (2008): *Comunicació i risc petroquímic a Tarragona. De les definicions a les pràctiques institucionals*. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili.

FERNÁNDEZ ALONSO, Isabel; MORAGAS I SPÀ, Miquel de (eds.) (2008): *Communication and Cultural Policies in Europe*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

FRANQUESA I BONET, Ester (2008): *La terminologia: un mirall del món*. Barcelona: UOC.

FUNDACC (2007): *Informe General del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura*. Barcelona: Fundacc.

GARCÍA-RIPOLL, Martí; NIQUI, Cinto (2007): *La ràdio en català a l'estranger*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.

JAUSET, Jordi A.; GIMENO, Gemma; PERALTA, Miquel (2008): *Las audiencias en la televisión - El lenguaje de las noticias de televisión*. Barcelona: UOC.

JAUSET, Jordi A. (2007): *Estadística para periodistas, publicitarios y comunicadores*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

JIMÉNEZ MORALES, Mònika (2007): *Manual de gestió d'esdeveniments. La construcció de la imatge de marca*. Vic: Eumo.

LACALLE, Charo (2008): *El discurso televisivo sobre la inmigración: ficción y construcción de identidad*. Barcelona: Omega.

LEÓN, Bienvenido (coord.) (2008): *Transformar la televisión: otra televisión es posible*. Barcelona: Comunicación social.

LEUNG, Linda (2007): *Etnicidad virtual: raza, resistencia y World Wide Web*. Barcelona: Gedisa.

MARTÍ, Josep Maria; MONCLÚS, Belén (eds.) (2008): *Actes del 3r. Congrés de la Ràdio a Catalunya*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat de la UAB.

MARTÍ, Josep Maria; MONCLÚS, Belén (eds.) (2008): *Informe sobre la ràdio a Catalunya 2006-2007*. Bellaterra: Observatori de la Ràdio a Catalunya.

MASIP, Pere (2008): *Internet a les redaccions: informació diària i rutines periodístiques*. Barcelona: Trípodos.

MICÓ, Josep Lluís; MASIP, Pere (2008): *Serveis i servituds digitals*. Vic: Eumo.

MICÓ, Josep Lluís (2007): *Informar a la TDT: notícies, reportatges i documentals a la nova televisió*. Barcelona: Trípodos.

MONTOYA, Norminanda (2007): *La influencia de la publicidad audiovisual sobre la audiencia infantil. Estudios y métodos de investigación*. Barcelona: Bosch.

MORAGAS ISPÀ, Miquel de [et al.] (eds.) (2007): *Informe de la comunicació a Catalunya 2005-2006*. Bellaterra: UAB.

MORENO SARDÀ, Amparo; ROVETTO, Florencia; BUITRAGO, Alfonso (2008): *¿De quién hablan las noticias? Guía para humanizar la Información*. Barcelona: Icaria.

NADAL FARRERAS, Josep Maria (2007): *Las 1001 lenguas*. Girona: Aresta.

NIQUI, Cinto (2007): *Disseny i creativitat sonora. El so al cinema, la televisió, la ràdio i la música. Persones i tecnologies que hi intervenen*. Barcelona: UOC.

OBSERVATORI DE LA PRODUCCIÓ AUDIOVISUAL (OPA) (2008): *Informe sobre la producció de cinema a Catalunya*. Barcelona: Observatori de la Producció Audiovisual.

OLIVA, Llúcia; SITJÀ, Xavier (2007): *Las noticias en radio y televisión. Periodismo audiovisual en el siglo XXI*. Barcelona: Omega.

PALENCIA-LEFLER ORS, Manuel (2008): *90 técnicas de relaciones públicas: manual de comunicación corporativa*. Barcelona: Bresca.

PALLARÈS, Francesc; GIFREU, Josep; CAPDEVILA, Arantxa (eds.) (2007): *De Pujol a Maragall. Comunicació política i comportament electoral a les eleccions catalanes de 2003*. Barcelona: UNICA-UPF.

PERALTA, Miquel; GIMENO, Gemma (2007): *El llenguatge de les notícies de la televisió*. Barcelona: UOC.

PORTA NAVARRO, Amparo (2007): *Músicas públicas, escuchas privadas. Hacia una lectura de la música popular contemporánea*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.

REIG, Ramon (2007): *El periodista en la telaraña. Nueva economía, comunicación, periodismo, públicos*. Barcelona: Anthropos.

RIAMBAU, Esteve (2007): *Ricardo Muñoz Suay. Una vida en sombras*. Barcelona: Tusquets.

ROM RODRÍGUEZ, Joan; SABATÉ LÓPEZ, Joan (2007): *Llenguatge publicitari: estratègia i creativitat publicitàries*. Barcelona: UOC.

RUIZ, Carlos (2008): *La agonía del cuarto poder: prensa contra democracia*. Barcelona: Blanquerna Tecnologia i Serveis.

SÁNCHEZ BARBA, Francesc (2007): *Brumas del franquismo. El auge del cine negro español (1950-1965)*. Barcelona: Universitat de Barcelona.

SÁNCHEZ, Lydia; DURAN, Jaume (eds.) (2008): *Industrias de la comunicación audiovisual*. Barcelona: Publicacions i Edicions Universitat de Barcelona.

SANGRO, Pedro; SALGADO, Alejandro (eds.) (2008): *El entretenimiento en TV: guión y creación de formatos de humor en España*. Barcelona: Laertes.

SCOLARI, Carlos (2008): *Hipermediaciones: elementos para una teoría de la comunicación digital interactiva*. Barcelona: Gedisa.

SIVERA, Sílvia (2008): *El màrqueting viral*. Barcelona: UOC .

SOLANAS GARCÍA, Isabel; SABATÉ LÓPEZ, Joan (2008): *Dirección de cuentas: gestión y planificación de cuentas en publicidad*. Barcelona: UOC.

SOLER, Pere (2008): *El director de cuentas: gestión de cuentas en marketing y publicidad*. Barcelona: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.

SORIANO, Jaume (2007): *L'ofici de comunicòleg. Mètodes per investigar la comunicació*. Vic: Eumo.

TOUTAIN, Ferran; FERNÁNDEZ ALONSO, Isabel (coords.) (2008): “In Memoriam Daniel E. Jones”. *Tripodos* [Barcelona], número extraordinari.

TRESSERRAS, Joan Manuel (ed.) (2007): *Informe sobre l'audiovisual a Catalunya 2005*. Barcelona: Consell Audiovisual de Catalunya.

TUBELLA, Imma; TABERNERO, Carlos; DWYER, Vincent (2008): *Internet y televisión: la guerra de las pantallas*. Barcelona: Ariel.

VILALTA CASAS, Jaume (2007): *El reportero en acción: noticia, reportaje y documental en televisión*. Barcelona: Publicacions i Edicions Universitat de Barcelona.

ZAPATA-BARRERO, Ricard; VAN DIJK, Teun A. (2007): *Discursos sobre la inmigración en España: los medios de comunicación, los parlamentos y las administraciones*. Barcelona: Fundació CIDOB.